



پتانسیل بالقوه ، فرصت های اقلیمی و جاذبه های
طبیعی و تاریخی سوادکوه بزرگ مبتنی بر رویکرد
اقتصادی و گردشگری و سرمایه گذاری



سوادکوه بزرگ

(سوادکوه و سوادکوه شمالی)

نگارش و تهیه و تنظیم :
عبدلله شهمیر شورمستی (شورمست - خنار)
نام مستعار علی

((ضمن مشورت با استاد سعدی قاسم نژاد و استاد احمد باوند))

با تشکر از رهنمود :
مهندس رامین گوران (اوریم - شورکچال)
رمضان پاریاو سوادکوهی (اوریم)
سعدی قاسم نژاد (خواجه کلا)
دکتر احمد باوند سوادکوهی (سرخ آباد)
دکتر مصطفی نوری (شورمست - خواجه کلا)
دکتر سمیه براری (پایین لموک)

مرداد ماه 1405 خورشیدی

پیش گفتار

سوادکوه بزرگ از چنان عظمت و پیشینه تاریخی، فرهنگ، آثار باستانی، طبیعت، فرهنگ عامه اعم از رسوم و مراسمات و...، محیط زیست و حیات وحش و رودخانه ها، منابع طبیعی به ویژه جنگل هیرکانی و آبشارها و چشم انداز طبیعی، میراث فرهنگی و گردشگری و صنایع دستی، شعر و ادبیات و موسیقی و... برخوردار است که سفر نامه نویسان اعصار گذشته مانند: ناصر الدین شاه قاجار، محمد حسن خان اعتماد السلطنه، غلامحسین افضل الملک، میرزا ابراهیم قاجار، پترو دلاواله، یاسنت لویی رابینو، ملگونف، استاد دکتر منوچهر ستوده و نویسندگان و پژوهشگران و محققین معاصر در سالهای اخیر همچو: استاد احمد باوند سوادکوهی، استاد مصطفی نوری، استاد سعدی قاسم نژاد، استاد مهر علی عباس پور، دکتر کمال الدین علاءالدینی شورمستی، فریده یوسفی زیرابی، استاد علی حسن نژاد، استاد چنگیز شخلی، پرفسور هرمیداس باوند، پرفسور عطاءالله قبادیان، کیوان ملکی، علی اعظم حیدری آلاشتی، شادروان مهران نوری، کاظم شکوهی شورمستی، محمد کشاورز دیو کلایی و مهدی خلیلی، کیوان پهلوان، اسدالله عمادی دودانگه ای، ابراهیم درویشی خنار، شیخ علی عسکری، جلیل مهدوی، علی حسین صادقی، مصطفی رستمی، مهدی احمدی لفورکی، مهدی اسدی ملردی، عبد الرسول اعلائی شورمستی، احمد رضایی لفوری و... قلم فرسایی کردند و سالها زحمت کشیدند و سپاسگذار از مجاهدت پژوهشی و تالیفات ایشان هستم به گمانم هنوز ناگفته هایی از سوادکوه بزرگ (سوادکوه و سوادکوه شمالی) وجود دارد یا نیاز به یاد آوری هایی می باشد لذا بر آن شدم ضمن مشورت با استاد سعدی قاسم نژاد خواجه کلایی و استاد احمد باوند سوادکوهی و استاد مصطفی نوری و مهندس رامین گوران اوریمی و رمضان پاریاو سوادکوهی به معرفی سر فصل هایی از سوادکوه و پتانسیل های سرمایه گذاری در سوادکوه نوشته ای تقدیم نمایم.

عبدالله شهمیر شورمستی مشهور به علی

مرداد 1405 خورشیدی

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

6.....	استعداد، پتانسیل و ویژگی‌ها جهت سرمایه گذاری و ساخت مستند
16.....	وجه تسمیه نام گذاری سوادکوه
19.....	پیشینه تاریخی
22.....	مرز جغرافیایی در بستر تاریخ
25.....	اسامی جاذبه‌های دیدنی 4 فصل و دهستان‌ها
34.....	قله های مشهور البرزکوه در سوادکوه
41.....	رودخانه ها و سرشاخه های تلار (تیل آر- تلار)
43.....	آبشارها
46.....	چشمه‌ها
49.....	ابنیه‌های تاریخی و باستانی اعم از قلعه‌ها و ...
56.....	فرهنگ عامه رسوم و سنن
60.....	فرهنگ عامه آئین عروسی
63.....	بازی های محلی
65.....	صنایع دستی مشاغل خانگی
68.....	گیاهان دارویی
72.....	دسر، شیرینی و غذا ها و سوغات بومی محلی
77.....	غارها
79.....	شهرک صنعتی
82.....	موسیقی

84.....	جنگل و مراتع و مزارع و شالیزار.....
89.....	ورزش.....
92.....	امام زادگان.....
96.....	مشاهیر.....
98.....	راه آهن.....
103.....	تعزیه.....
105.....	معادن.....
107.....	اسامی آبادی ها و روستاها.....
120.....	تقدیر و سپاسگزاری.....

**استعداد، پتانسیل و ویژگی‌ها جهت
سرمایه گذاری در سوادکوه بزرگ و
ساخت مستند**

ویژگی های شهرستان سوادکوه برای ساخت مستند و سرمایه گذاری

چهار فصل: دارا بودن ویژگی های 4 فصل بهار، تابستان، پاییز و زمستان
نزدیک به تهران: فاصله 200 تا 250 کیلومتری 2 تا 3 ساعت مسافت تا تهران
چهار خطه بودن محور: محور اصلی تهران شمال 4 خطه در تمام نقاط می باشد.
نزدیکی به مرکز مازندران: فاصله تقریبی 1 ساعته تا ساری
نزدیک به فرودگاه: فاصله تقریبی یک ساعته تا فرودگاه ساری
نزدیک به منطقه آزاد: فاصله حدود یک ساعته تا منطقه آزاد.
تنها محور تریلی رو: تمامی تریلی ها از تهران از اولین محور سوادکوه وارد شمال ایران می شوند.

نزدیک به بندر امیرآباد: فاصله 120 کیلومتری تا بندر امیرآباد جهت مبادلات دریایی با کشورهای حاشیه دریای خزر (کاسپین)
راه آهن: وجود ایستگاه و خط ریلی راه آهن جهت حمل کالا به ویژه کالاهای سنگین و تردد مسافران و شاهکار مهندسی راه آهن.
شهرک صنعتی: وجود 3 شهرک صنعتی شورمست و بشل و اسلام آباد جهت استقرار کارخانجات در سوادکوه و سوادکوه شمالی
معادن زغال سنگ و فلورین: وجود حدود 15 معدن ذغال سنگ و معادن فلورین
انواع کانی و معادن: وجود انواع معادن بالقوه و کانی که قابلیت در کاشی و سرامیک و سیمان و ... دارند.

رودخانه: شهرستان سوادکوه رودخانه تالارو دهها سرشاخه و سوادکوه شمالی رودخانه اوتیجون و رودخانه اسکلیم رود و ...

سد: سد البرزیا لفور، سد برنجستانک سوادکوه شمالی، سد سنبل رود شیرگاه

سد مطالعه شده: مطالعات سد کسلیان مطالعات سد آپون

پارک جنگلی: پارک 35 هکتاری نسوم آزادمهر پارک 400 هکتاری جوارم و

پارک در دست اقدام میانیسی زیراب و پارک اندرگلی شیرگاه

تهیه و تنظیم: عبدالله (علی) شهمیر شورسمتی

ویژگی های شهرستان های سوادکوه و سوادکوه شمالی (سواد کوه بزرگ) برای مستند و سرمایه گذاری

گسترده‌گی: بیش از 200 روستا و 4 شهر پل سفید و آلاشت و زیراب و شیرگاه فرصت بهره مندی از شرکت های تعاونی سوادکوه نظیر شرکت تعاونی دهیاران سوادکوه شرکت تعاونی دامداران سوادکوه و شرکت تعاونی توسعه و تعاون سوادکوه ، شرکت تعاونی دریاچه شورمست ، شرکت تعاونی خبر و قلم خبرنگاران سوادکوه ، شرکت تعاونی توسعه و عمران سوادکوه

مساعد بودن برای سرمایه گذاری پارک جنگلی: بیش از 5 پارک مطالعه شده با بیش از صد هکتار مقدمات برای سرمایه‌گذاری

تنوع پوشش گیاهی: انواع پوشش گیاهی جنگلی هیرکانی قله های البرز کوه و توریست ورزشی: وجود ده ها قله مرتفع و قابلیت ورزشی مفرح کوهپیمایی و کوهنوردی حرفه ای و سنگ نوردی آبشارهای متعدد: وجود ده ها آبشار در دل جنگل و کوه

آب درمانی معدنی: آب درمانی با آبهای معدنی و چشمه های معدنی تنوع صنایع دستی: تعدد و تنوع و چشم نوازی انواع صنایع دستی به ویژه در شهر آلاشت در مباحث جاجیم و چرم دوزی و دیگر مناطق انواع صنایع دستی تنوع داروهای گیاهی: وجود مراتع و رویش انواع گیاهان دارویی معادن روباز: معادن روباز ذغال لچه یا ذغال باطله کارخانه ذغال شویی انجیر تنگه که قابلیت تبدیل به لیتیوم و بتن و آلومینا و مواد اولیه سیمان و ... محصولات ارگانیک دام و طیور: پتانسیل پرورش دام و طیور مغان و زنبور عسل: محیط مناسب ابریشم و زنبور عسل بوم گردی: موقعیت مناسب محیطی برای بوم گردی

املاک و مراتع حاصلخیز: جهت باغداری درختان میوه سیاه ریشه و کشاورزی انواع سوغات محلی: سوغات ارگانیک بومی محلی قابلیت تجاری سازی و برندسازی و بسته بندی: جهت انواع صادرات آب معدنی نوشیدنی: وجود چشمه پر آب برای آب معدنی نوشیدنی

تاریخ کهن و مفاخر علمی و فرهنگی و ... پیشینه تاریخی کهن
 مردمان با اخلاق: مردمان نجیب و صبور
 حیات وحش: تنوع انواع حیوانات وحشی و پرندگان
 ویژگی های شهرستان های سوادکوه و سوادکوه شمالی برای ساخت مستند و سرمایه گذاری
 فرصت نزدیکی به فرودگاه دشت ناز ساری
 فرصت نزدیکی به دریا
 فرصت نزدیکی به کشورهای همسایه شمال ایران
 رسوم و سنن فاخر: سنت های فاخر
 مراکز علمی: دانشگاه آزاد و دانشگاه پیام نور
 نظم و آرامش و وحدت: آرام و صبور بودن مردم
 مراکز درمانی: بیمارستان کوچک زیراب و درمانگاه تأمین اجتماعی پل سفید
 استعداد دهکده گردشگری سلامت: بواسطه بوم زیست و تنوع و ... طبیعت متناسب برای دهکده سلامت
 استعداد احداث هتل و هتل: ظرفیت های احداث انواع هتل
 فواصل نزدیک شهرها و روستاها: نزدیکی و مجاورت روستاها و شهرها به یکدیگر
 داشتن زیرساخت ها: آب و برق و گاز و تلفن همراه و جاده
 چشم انداز طبیعی: سیمای منحصر بفرد طبیعی
 آثار باستانی و تاریخی: بیش از 400 اثر تاریخی
 قالی بافی و گلیم بافی: هنر دست زنان و مردان
 استعداد احداث بیمارستان خصوصی هتل بیمارستان: ظرفیت احداث هتل بیمارستان
 بین املی و پذیرش بیماران از خارج از کشور
 پرورش ماهی و شیلات: بواسطه آب فراوان
 زراعت چوب: بواسطه آب و خاک
 استعداد دهکده سلامت سالمندان: با توجه به پیری جمعیت ایران و طبیعت مناسب در سوادکوه بزرگ

درختان میوه جات سیاه ریشه: مناسب در محیط
گردشگری مذهبی: امامزادگان، کلیسا سرخ آباد، آتشکده ارفه ده
ویژگی‌های شهرستان‌های سوادکوه و سوادکوه شمالی برای ساخت مستند و سرمایه
گذاری
پرورش گل و گلخانه: موقعیت مناسب محیطی برای پرورش گل و احداث گلخانه
پرورش پرندگان در مزرعه: انواع طیور در قفس و در مزرعه مانند قرقاول
مصنوعات مرتبط با چوب: به واسطه وجود انواع چوب البته پرهیز از قطع درختان
شکاف‌های میان کوه متناسب با احداث پل معلق و پل شیشه‌ای:
مناسب برای گردشگری پل معلق و پل شیشه‌ای با سکوی ایستگاهی برای مناظر چشم
انداز
استعداد حضور باستان‌شناسان جهانی: بواسطه آثار باستانی و استحکامات و قلعه‌های
قبل از اسلام (هخامنشی و اشکانی و ساسانی و...) و بعد از اسلام
سرزمین موسیقی: انواع موسیقی فولکوریک بومی محلی
سرزمین بازی بومی و محلی: انواع بازی‌ها
تولید انرژی خورشیدی: در ارتفاعات بدون درخت و مناطقی مانند گروسر شورمست
بابت انرژی خورشیدی و احداث نیروگاه خورشیدی و انواع پنل‌های خورشیدی
مناطق حفاظت شده محیط زیست: برای حیات وحش و گردشگری محیطی
پرورش قارچ: پرورش انواع قارچ‌ها
قابلیت احداث موزه مردم‌شناسی با توجه به فرهنگ فاخر سوادکوه
قابلیت احداث موزه راه آهن با توجه به شاهکار مهندسی راه آهن در سوادکوه
قابلیت احداث موزه معدن با توجه به 15 معدن ذغال سنگ
انرژی برق از آب بندان‌ها و سد‌ها

پتانسیل و استعداد و ویژگی سواد کوه بزرگ و (سواد کوه و سواد کوه شمالی) برای سرمایه گذاری و ساخت مستند و اشتغال زایی و جذب توریسم

کارخانه و شرکت تأمین خوراک دام:

از آنجائیکه دامداران سنتی و پرواربندی های گاو و گوساله و گوسفند و بره و بز و ... نیاز به انواع علوفه و کنسانتره و سبوس و سایر نهادهای دامی دارند و شهرستانهای فیروزکوه، در پیش بودن آسفالت جاده تنگ دوآب به مهدیشهر (سنگسر) و شهمیرزاد، نزدیکی به بندپی و بابل و قائم شهر و در خود سوادکوه و سوادکوه شمالی، دامداران سنتی و نیمه صنعتی و صنعتی و گالش و چوپان عزیز و ... مشتریان اصلی خواهند بود و قابلیت ارسال به سراسر کشور

کارخانه نهاده های مرغداران:

با وجود صدها مرغداری در استان مازندران و نزدیکی به استان های تهران و البرز و سمنان و گیلان و گلستان ، استقرار کارخانه برای تأمین نهاده های مرغداران می تواند صرفه اقتصادی برای سرمایه گذار داشته باشد.

راه اندازی شرکت داروپخش دامپزشکی:

تأمین داروی دام و طیور و ارسال به سراسر کشور و راه اندازی شرکت داروپخش دامپزشکی با توجه به ظرفیت های موجود و حفاصل تهران و استانهای شمالی

پتانسیل و استعداد و ویژگی سوادکوه بزرگ (سواد کوه و سوادکوه شمالی) برای سرمایه گذاری، اشتغال، جذب توریسم، ساخت مستند.

استقرار کارخانه و شرکت تولید داروهای گیاهی:

با توجه به اینکه در سالهای اخیر مطب های طب سنتی و عطاری های زیادی در ایران راه اندازی شده و در دانشگاه ها نیز شاخه تحصیلی مرتبط راه اندازی شد. شهرستان های سوادکوه و سواد کوه شمالی این ظرفیت را داراست که سرمایه گذار از طریق ادارات منابع طبیعی و جهاد کشاورزی و دانشگاه علوم پزشکی و شرکت های دانش بنیان با محوریت فرمادار سوادکوه اقدام به اجاره املاک منابع طبیعی یا املاک ملی به صورت بیست ساله یا زمان بیشتر کنند و بصورت مکانیزه املاک را زیر کشت داروهای گیاهی ببرند و با واردات از دیگر استانها، مواد اولیه مورد نیاز شرکت و کارخانه تولید داروهای گیاهی را تأمین و در سراسر کشور توزیع کنند.

شرکت های مسافرتی توریستی بین المللی:

با توجه به اینکه شمال ایران مقصد گردشگری است و سوادکوه بزرگ نیز بخشی از شمال است به نظر می رسد راه اندازی شرکت توریستی و مسافرتی بین المللی جهت هماهنگی برای توریست های خارجی و گردشگران ایرانی مناسب باشد نمونه داخلی الگوی شرکت جاباما،

کارگاه های تزئیناتی زیورآلات و سنگ های زینتی :

تزئین و تراش انواع سنگ های قیمتی و زیورآلات و الگوبرداری از عقیق و زیورآلات و سنگ های قیمتی نیشابور در داخل و صادرات به خارج از کشور

پتانسیل سرمایه گذاری و جذب توریسم و ساخت مستند در سوادکوه بزرگ

تله کابین ، هتل، سورتمه و زیپ لاین و...:

بواسطه نزدیکی به تهران و سمنان، محور اصلی تهران شمال، جنگل انبوه، چشم انداز زیبا و ... استقرار مجتمع تفریحی بین المللی هتل 5 ستاره و تله کابین و سورتمه و ...

*** پرورش اسب و پیست اسب سواری:**

از آنجائیکه خیلی از افراد متمول و دختران و پسران جوان یکی از تفریحات و ورزش و نشاط برایشان اسب سواری است که عمده این افراد نیز در تهران و شهرهای مجاور سوادکوه سکونت دارند و غالب جوانان و نوجوانان به انضمام تمایل متمولین مازندران و سایر استانها به اسب سواری می توان به پرورش اسب و پیست اسب سواری در سوادکوه بزرگ با توجه به محیط و طبیعت مناسب فکر کرد.

پرورش سگ های نگهبان گله دام و نگهبان منازل و سگ های تزئینی به شرط

رعایت هنجارهای فرهنگی و مذهبی و اجتماعی و مجوز های لازم :

به واسطه ساخت وساز ویلا ها غیر بومی که با سرایداری و نگهبانی اداره میشوند و حضور دام داران سنتی و صنعتی و نیمه صنعتی بخواهیم یا نخواهیم، سرپوش بگذاریم یا عیان کنیم یا پنهان کنیم امروزه، جمعیت میلیونی نسل جوان در ایران را شاهد هستیم که سگ های پاکوتاه تزئینی در منزل و خودرو به همراه دارند و در خارج از کشور نیز چنین است حال می شود به پرورش اینگونه حیوانات که مشتریان فراوان داخلی و خارجی دارند فکر کرد نزدیک به تهران نیز امتیاز است (به شرط آنکه هنجارهای مذهبی و فرهنگی و اجتماعی و مجوز های لازم لحاظ شود).

سرمایه گذاری در بخش صنعت و معدن و شهرک صنعتی و کارخانجات خارج از شهرک

* پتانسیل و استعداد برای سرمایه گذاری *

هر چند غالب کارخانجات فعلاً بخاطر تحریم و جنگ و نا بسامانی وضعیت بازار ارز و طلا به ویژه دلار و سکه و کم فروغی بورس و بهره سنگین بانکی و عقب افتادن از رقابت جهانی و اورهال نبودن تکنولوژی کارخانجات و اهلیت نداشتن اقتصادی و فنی برخی از کارخانه داران و عدم توجه به نیاز سنجی بازار و ورود کالاد های چینی و شرایط نابسامان گمرک و گاها کالاهای کم کیفیت داخلی و بعضاً تمایل مردم ایران به کالای مشابه خارجی و در مواردی انتصابات ناشایست و سیاسی در بخش حکمرانی صنعت و معدن و... باعث شدند تا وضعیت صنعت و فراوری مواد معدنی غم انگیز شوند اما هستند هنوز تولیداتی که با قدرت و با سود تولید می کنند.

پتانسیل سرمایه گذاری دیگر در بخش کارخانجات مورد نیاز کشور :

- لبنیات اعم از ماست و شیر و پنیر و ...
- نوشیدنی اعم از نوشابه های استاندارد و ...
- روغن مایع و روغن نباتی
- لباس و منسوجات
- مواد غذایی و خوراک
- نهاده های دام و طیور
- لوازم یدکی خودرو
- انواع روغن موتور و ترمز و هیدرولیک خودرو
- مصالح ساختمانی برای ساخت و ساز
- تجهیزات پزشکی و درمانی
- کارخانه آلاشت که یکی از بزرگترین کارخانه های لبنی و نوشابه و ظروف یکبار مصرف و آب معدنی در شمال ایران هست اما بدلائل واهی مالک جدید کارخانه

را تعطیل اعلام کرد این کارخانه ظرفیت جذب بیش از پانصد پرسنل را دارد لذا نشویق یا وادار کردن مالک به تولید یا فروش کارخانه بزرگ به شخص علاقه مند به تولید و ...

موارد یاد شده نیازمندی هایی هستند که می توان نسبت به استقرار در شهرک صنعتی شورمست یا خارج از شهرک اقدام کرد.

* پیشنهاد برای توسعه شهرک صنعتی : خرید میدان تیر سپاه و الحاق به شهرک صنعتی شورمست یا الحاق ملک بدون درخت گروسر منابع طبیعی به شهرک

وضعیت ارتقاء معادن در سرمایه گذاری

معادن ذغالسنگ در ولوی

معادن ذغالسنگ جدید در دست اقدام در کردآباد

معادن مطالعاتی ذغالسنگ در کسلین

* نیاز به انواع فرآوری و استقرار تجهیزات فرآوری در سوادکوه دارند.

انواع معادن از انواع سنگ های معدنی به ویژه در ارتفاعات راستویی و ارتفاعات و لوپی

فرآوری انواع سنگ های معدنی به خصوص فلورین

استقرار شرکت های دانش بنیان

فرصت راه اندازی استارتاپ های متناسب با گردشگری

فرصت راه اندازی شرکت ها و پایانه های مسافربری و باربری

محیط مناسب طبیعی اصطلاح نژاد ژنتیک دام

محیط مناسب مرغ اجداد و مرغ تخم گذار

نگارش ، تهیه و تنظیم عبدالله شهمیر شورمستی نام مستعار علی

وجه تسمیه نام گذاری سوادکوه

وجه تسمیه (نام گذاری) سوادکوه:

سوادکوه ریشه در دوران اساطیری دارد.

قدیمی ترین نام که سرزمین سوادکوه داشته آنگونه که در کتاب سوادکوه میراث دار تبار کهن (احمد باوند) از قول دیاکو نوف (1377: 243) آمده نام آن پاتوش آری یا پاتوش عارا که در سال 673 ق.م سپاهیان آسارهادون پادشاه آشور در یک سلسله عملیات جنگی به سرزمینی موسوم به پاتوش آری که جزئی از کشور مادهاى دوردست بود رسیدند (دیاکونوف 1377: 243)

آسارهادون در کتیبه خود از سرزمین پاتوش آری می گوید:

اما سرزمین پاتوش آری بر کران کویر نمک که در خاک مادهای دوردست که کوه بیکنی (دماوند) در کنار آن نهاده است. کوه سنگ لاجورد که هیچ یک از نیاکان پادشاه من پا در خاک آن نگذاشته بودند. (جورج کامرون 1374: 132)

محمد حسن خان اعتماد السلطنه بر این عقده است لفظ فرشواد قدیمی ترین اسمی است که از لغت اصلی این مملکت باقی مانده است. بالفعل از مسکوکاتی که به لفظ فرشوات یا فرشواد مشتمل است و به خط پهلوی و زبان بومزادی اهالی ضرب شده، معدودی نزد نگارنده حاضر است. اعتماد السلطنه (1373: 18)

در لابلاى متون تاریخی از سوادکوه با نام های فرشواد گر، فرشوات، پشتخوارگر، فرشوادکوه، پشتخواری، گلابی، پتوش آری، جبال شروین، شلیفن، کولابی و ... یاد شد.

فرش = جلگه واد = کوه گر = دریا

این اسفندیار سوادکوه را جزئی از تپورستان و ایالت فرشوادگر که حتی در کتاب اوستا آمده می داند در التدوین فی جبال شروین: پشتخوارگر ایالت فرشواگر در آثار مورخین نظیر استرابون یونانی، ابن اسفندیار، میرظهیر الدین مرعشی، کتاب اوستا، یاد شده است.

نام از واژه هندو ایرانی سو، زئو، دئو گرفته شده که معادل واژه روشنایی است.

واژه سات در گویش محلی به معنی صاف کوه و عاری از درخت ساکو یا سات کوه واژه سات با دگرگونی واژه سئو یا دئو پدید آمده به معنی صاف و روشن سات کوه، سات رودبار، سات روآور

سات روآر = آب زلال و روشن

سئودرکا = زلال و صاف

زیب لا = روشن

عده ای نیز می گویند با تغییر واژه کهن =

فرشوادگر = فرشواد کوه = سوادکوه

برخی نیز سوات کوه و کولچی نام برده اند.

ساکو = سواد کوه سا = قسمتی از کوه که خالی از جنگل است

ساتریک = واژه پهلوی به معنای تراشیده از بیخ، صاف

ساکوه = که بدون درخت

ساکوه = ساتکوه = سوات وه = سادکوه = سوادکوه

عده ای می گویند وقتی اعراب در قرن دوم هجری به سوادکوه رسیدند از دور کوه، سیاه

به نظر می آمد و سواد در عربی یعنی سیاه

عده ای می گویند حاکم تبرستان سه فرزند پسر داشت که فیروز حاکم فیروزکوه و سواد

حاکم سوادکوه و خطیر حاکم خطیرکوه

پیشینه تاریخی

پیشینه تاریخی سوادکوه

دوران اساطیری

طبق تحقیقات به عمل آمده در غار لی بن روستای اساس ذغال هایی کشف شد که مربوط به 40 هزار سال پیش احتمال حضور ساکنین اولیه بومی احتمال ورود آریایی ها (زیست مسالمت آمیز با بومی ها یا جنگ) وابستگی سواد کوه به تاریخ و وقایع تپورستان یا تبرستان فریدون پیشدادی

سوادکوه در بستر تاریخ:

سیر تاریخی:

پیشینه تاریخی سوادکوه:

این احتمال وجود دارد سوادکوه نیز دو جریان مهاجرت آریایی‌ها به ایران و به تبع به تپورستان، همان زمان مورد سکونت آریایی‌ها یا بر اثر جنگ یا هم زیستی مسالمت آمیز ساکنین اولیه و آریایی‌ها قرار گرفته باشد.

وقایع تاریخی مهمی نظیر:

ورود و سکونت فریدون پادشاه پیشدادی

پیکار رستم پهلوان مشهور شاهنامه فردوسی با دیوان مازندران عبور اسکندر مقدونی در جنگ با داریوش سوم آخرین پادشاه هخامنشی

حکومت اسپهبدان

حکومت آل باوند و آل قارن

پیشینه اسطوره‌ای که

حکومت پهلوی

ابن اسفندیار که پیشینه

عبور سپاه نادر شاه افشار و اتراق طبرستان را مرتبط با منوچهر، رستم، زال و دیوان مازنی می‌داند.

اتراق ناصرالدین شاه

اتراق محمدعلی شاه

امیر موید باوند

ابن اسفندیار پدید آورنده فرشوادگر را منوچهر می‌داند

اعتماد السلطنه می‌نویسد مادر فریدون بعد از تولد فریدون از ده ورک در لارجان به قریه مثلاحب در سوادکوه نقل مکان کرد.

اساطیری سوادکوه

شادروان زنده یاد مهران نوری که در بهار 1405 به دیار باقی شتافت از دوستان و بستگان نزدیک نگارنده (عبدالله (علی) شهمیر شورمستی)

از تاریخ اساطیری سوادکوه و مهرپرستی و میتراپرستی و ایران نمادهای اساطیری سواد کوه را سرزمین اساطیری میداند و آیین سوادکوه را از هزاران سال پیش مهر پرستی یکتا پرستی میداند

مرز جغرافیایی در بستر تاریخ

مرز جغرافیایی سوادکوه در بستر تاریخ:

ابن اسفندیار معتقد است سوادکوه در گذشته جزئی از ایالت فرشوادگر بوده که از شرق تا جرجان (حوالی گنبد کاووس، از غرب تا آذربایجان، از جنوب تا ری و دامغان و قومس (مسیر سمنان و دامغان) و شمال که دریاست.

ابن فقیه در شرح تبرستان در کتاب البلدان می‌نویسد:

در کوهستان تبرستان چون از طرف خراسان پیایی شهری است که آن را غار می‌گویند. چون از حدود آن شهر عبور کنی، به جبال ونداد هرمزی رسی و از این کوه‌ها که گذشتی وارد جبال شروین (سوادکوه) می‌شوی.

محمد حسن خان اعتماد السلطنه از سیاستمداران عصر ناصرالدین شاه قاجار در کتاب التدوین فی احوال جبال شروین می‌نویسد: هر جا نامی از ولایت شروین یا جبال شروین آمده منظور همان سوادکوه است که این ولایت به هزار جریب که همان جبال ونداد هرمز است وصل است.

قلمرو جغرافیایی سوادکوه در بستر زمان

اعتمادالسلطنه کوه ونداد هرمز را هزار جریب می‌داند ونداد هرمز کسی است که در زمان خلیفه مهدی، پسر منصور و عمرو بن العلاء حاکم وقت تبرستان خروج کرد و لشکر اعراب و اسلام را از طبرستان بیرون کرد.

تقسیمات ناحیه سوادکوه توسط اعتماد السلطنه این گونه ذکر شد: سوادکوه شامل دو بلوک و صد پاره ده است از جنوب به کوه‌های شلفین، مونگی چال، قدمگاه، پیازمرک، شارق، گدوک شاه محدود می‌شود از شرق به دو بال کوه از شمال به علی آباد (شاهی) ستوده (1374: 396).

زرین کوب: درباره جبال قارون می‌گوید بخش دیگری از جبال قارون در محل سوادکوه کنونی، شروین کوه یا جبال شروین خوانده می‌شود که دامنه جنوبی تا حدود قومس گسترش داشت و گردنه‌ای به نام شلفین نیز فیروزکوه و سادکوه را از هم جدا می‌کرد (زرین کوب: 1371: 345)

سفرنامه رابینو: سوادوه در گذشته نامش کولایی سپس نامش از کوه سوات، سوادکوه از جنوب به فیروزکوه، به وسیله شروین کوه در نزدیکی قدمگاه پیازمرک و در سایر نقاط

منکی چال و شارک و گدوک شاه، شرق هزار جریب، مغرب لاریجان و بندی رابینو
(1365: 78).

قلمرو جغرافیایی سوادکوه در قرن اخیر

در دوره پهلوی اول و پهلوی دوم و دهه اول بعد از انقلاب دهستان خطیر کوه متعلق به سوادکوه بود اما در دهه دوم بعد از انقلاب دهستان خطیر کوه در تقسیمات جغرافیایی استان سمنان قرار گرفت.

در دوره پهلوی اول تا دو راهی کتالون عبور کارخانجات سیمان متعلق به سوادکوه بود و حتی سند ایستگاه راه آهن گدوک به نام شاهی که شهرستان سوادکوه قبل از استقرار فرمانداری در سال 1358 جزئی از شهرستان شاهی بود (به لحاظ تقسیمات سیاسی فرمانداری اما همیشه به نام سواد کوه شناخته شده و قبل از انقلاب سوادکوه دارای بخشداری بود).

در ابتدای دهه 90 شهرستان سوادکوه شمالی از شهرستان سوادکوه منفک و صاحب فرمانداری مستقل گردید. شهرستان سوادکوه فعلی بدون احتساب سوادکوه شمالی: سوادکوه از شمال به شهرستان ساری، غرب و شمالغرب به سوادکوه شمالی، جنوب غربی به بندر بابل جنوب به آمل جنوب شرقی و شرق به فیروزکوه، شمال شرقی به سمنان.

اسامی جاذبه‌های دیدنی 4 فصل و دهستان‌ها

سوادکوه و سوادکوه شمالی (سوادکوه بزرگ)

نمایش 4 فصل

* بهار:

سرزمین سبز جنگل، کوه و قلل، دامنه کوه، پائین دست شکوفه و غنچه و گل و میوه. برگ سبز درختان؛ چمنزار سبز مراتع، شالیزار سبز زمان خزانه شالی (تیم جاو) نشا و جین تا قبل از درو، گندم جار و جو و ...، گیاهان دارویی آویشن، چای کوهی، سبزی موکل اناز ویژه، ادویه، استا، و ...

* تابستان:

کم رنگ شدن علفزار و خشکیدن تقریبی چمنزار اما هم چنان سرسبزی. خوشه دادن شالیزار و گندم جار و جو و ...
مهیا شدن برای میوهجات درختی
مهیا شدن برای خرمن کوبی و درو

* پاییز:

رنگارنگی برگ درختان
خزان و برگ ریزان
برخی میوه‌های جنگلی
حیات وحش

* زمستان:

پوشیدن لباس سفید
برف و یخ قله و کوه و دامنه و ...
نمایش 4 فصل از شکوفه و سرسبزی و چمنزار تا برف

جاذبه‌های دیدنی و چشم اندازها و مناطق گردشگری در شهرستان‌های سوادکوه و سوادکوه شمالی اعم از مناطق جنگلی و تاریخی و گردشگری و ...
آتشکده‌های گدوک: مناطق گدوک در ارتفاعات گدوک

- 1 - شاه چشمه گدوک
- 2 - کاروانسرای گدوک
- 3 - آبشار آهکی و نمکی شوراب
- 4 - راه آهن دوآب تا گدوک
- 5 - سه خط طلا راه آهن
- 6 - آبندان دوگل
- 7 - پل ورسک
- 8 - آبشار ورسک
- 9 - تنگیه سرخ آباد
- 10 - ارفع کوه
- 11 - پل‌ها و تونل‌های راه آهن
- 12 - روستای اوریم
- 13 - دژ غار اسپهبد خورشید
- 14 - کلیسای سرخ آباد
- 15 - شوراب و ملرد
- 16 - کمرپشت
- 17 - هتل اسپهبد در جمشیدآباد زیراب
- 18 - چشمه اوکسر کردآباد زیراب
- 19 - جنگل راش مسیر سنگده
- 20 - کل جنگل لفور
- 21 - مقبره محمد شهریار لمرز پل سفید
- 22 - مقبره شاه بالو دهمیان پل سفید
- 23 - برج لاجیم کسلپان زیراب

- 24 - برج رسکت فریم
- 25 - بافت تاریخی آلاشت
- 26 - رصدخانه آلاشت
- 27 - مسجد جامع آلاشت
- 28 - غار زنگیان ولویی
- 29 - برج دیو کلی باوند
- 30 - قله حسن بور کسلپان
- 31 - پل شاپور شیرگاه
- 32- آبشار ولیلا
- 33- پارک جنگلی جوارم
- 34- مسیر روستای جوارم به سد لفور و آبشار گزو
- 35- مسیر روستای جمشیدآباد به آبشار گزو
- 36- مسیر پل سفید به سنگده و ساری
- 37- امامزاده عباسعلی ملردیل سفید
- 38- جنگل کالیم و سیرت روبروی فلورد پل سفید
- 39- الوات کوه پل سفید
- 40- خرونرو کوه از رجه و آریم
- 41- قلعه کنگلو پل سفید
- 42- آبشار امافت پل سفید
- 43- امامزاده سام و لام ارفعه ده پل سفید
- 44- پرو چشمه پل سفید در ذیل ارفع کوه(ارپه کوه یا ارفه کوه)
- 45- مسیر ریلی شیرگاه به جوارم زیراب
- 46- مسیر جاده‌ای شیرگاه به جوارم زیراب
- 47- کیجا پل شیرگاه
- 48- پل بالوی شیرگاه

49- برنت:

50- دهمیان و رجه و ورپی

51- دریاچه شورمست:

52- ده و ضعیف کلا و حاج کلا شورمست:

شهر پل سفید:

53- پارک جنگلی نسوم آزاد مهرپل سفید

54- آلاشت و روستاهای مسیر آلاشت:

55- روستاهای بعد از آلاشت به سمت 4 قرا:

56- روستاهای ولویی به سمت آبشار دراسله:

57- جنگل‌های دهستان کسلیان از مته کلا و افو و لاجیم و ... :

58- رودخانه تلار:

59- رودخانه کسلیان:

60- جنگل جمشیدآباد:

61- آبشار گزو:

62- درویش ماهر و زیراب:

63- سرخ کلاتپه زیراب:

64- تپه یادمان شهدای گمنام زیراب:

65- مناطق جنگل دنگک در خرمندیچال زیراب:

66- روستاهای اوزود و ازانده و اساس و استخر سرو نوسرا در پل سفید

67- آبشار تونل شیر گاه:

68- جنگل‌های شیر گاه:

69- رودخانه نارنج بن:

70- روستای چالی از مسیر جنگلی به خریم و موزیک:

71- سد برنجستانک:

72- شالیزارهای شیرگاه:

73- باغ مرکبات جاده نظامی شیرگاه:

- 74- سد سنپل رود شیرگاه:
- 75- مسیر شیرگاه به چای باغ و اندارگلی:
- 76- رودخانه اوتیجون بشل:
- 77- مسیر شیرگاه به روستاهای لفور:
- 78- آبشار ترز سوادکوه شمالی:
- 79- آبشار هفت حوض سوادکوه شمالی
- 80- آبشار اسکلیم سوادکوه شمالی
- 81- دهستان لفور
- 82- سد لفور
- 83- رودخانه اسکلیم رود لفور
- 84- لفورک
- 85- جنگل خی‌پوس سوادکوه شمالی
- 86- آبشار شش رودبار ولویی
- 87- تمامی آبشارهای دهستان لفور سوادکوه شمالی
- 88- پارک جنگلی آنررود لفور:
- 89- دژ غار کیجا کرچال پل سفید قابل تردد نیست
- 90- چهل چشمه سرخ‌آباد بعد از گرزین خیل
- 91- روستاهای لفور در دهستان لفور
- 92- مناطق حفاظت شده محیط زیست
- علیرغم راه‌آهن منحصر بفرد و سنن و رسوم اما نه موزه راه‌آهن نه موزه مردم‌شناس نه موزه زغال‌سنگ در سوادکوه وجود ندارد.

شهرستان سوادکوه

شهرستان سوادکوه در حاشیه جنوبی دریای خزر، در کوهستان البرز مرکزی، حد فاصل استان سمنان و تهران که در شمال آن سوادکوه شمالی، جنوب شهرستان فیروزکوه و مهدیشهر (سنگسر) سمنان و غرب با بابل و از شرق با دودانگه و ساری همسایه است. جمعیت طبق آمار 1395: طبق آمار 10 سال پیش سال 95 جمعیت 43.913 نفر و مساحت آن 2.078 کیلومتر مربع، تراکم نسبی 9.32 نفر در هر کیلو مترمربع که پایین‌ترین تراکم مازندران است.

دارای 3 سه شهر پل سفید و زیراب و آلاشت دارای 2 بخش، بخش مرکزی و بخش زیراب

بخش مرکزی شامل: راستویی و ولویی

بخش زیراب شامل: دهستان کسلیان و دهستان سرخ کلاتپه

دهستانهای شهرستانهای سوادکوه و سوادکوه شمالی به لحاظ ویژگی اکوتوریسم و سرمایه‌گذاری

سوادکوه بزرگ شامل دو شهرستان سوادکوه و سوادکوه شمالی که شهرستان سوادکوه دارای 4 دهستان و 3 شهر است.

دهستانهای سوادکوه:

دهستان راستویی: این دهستان از گدوک خط الرأس ورود به مازندان شروع تا پلیس راه آزاد مهر، در این دهستان دو تنگه مشهور سرخ‌آباد و تنگه دواب به خطیر کوه و منطقه خانقایی وجود دارد، اصلی‌ترین ابنیه‌های تاریخی و قلعه‌ها در ارتفاعات راستویی وجود دارد و قلعه‌های مرتفع تا دامنه قله پوشیده از جنگل اما در قله چمنزار و سنگ است، شهرت راه‌آهن شمال بیشتر به خاطر ارتفاعات بالادست و احداث تونل‌ها و پل‌هایی نظیر پل دواب پل کلانتری پل ورسک و ...

سه خط طلا، تونلهای پی در پی و ...

چشم‌انداز زیبا از کوهساران، آبشارها، قلعه‌ها، راه‌آهن، چشمه‌ها، جنگل و مراتع و رودها و رودخانه تلار، چمنزار، حیات وحش، سیمای منابع طبیعی و ...

دهستانهای شهرستان سوادکوه و سوادکوه شمالی به لحاظ اکوتوریسم و سرمایه‌گذاری

دهستانهای راستویی، ولویی، کسلین، سرخ کلاتپه (سوادکوه):

این 4 دهستان شهرستان سوادکوه ویژگی مشترک چشم‌انداز طبیعی که در قله کوه خالی از درخت، پایین‌تر چمن‌زار، دامنه کوه جنگل، آبشار، دره، گونه‌های گیاهی، غارها، حیات وحش، املاک کشاورزی زیر کشت، املاک بایر کشاورزی رها شده، رفته رفته تغییر سیمای روستاها به خاطر انبوه ساخت و ساز سوئیت و آپارتمان و ویلا، برگشت معکوس جمعیت از شهرها به روستا به صورت خوش نشینی، فروش املاک به غیر بومی‌ها، هر چند به خاطر موانع محیط زیست و منابع طبیعی و حرائم و نوار تأسیساتی راه‌آهن، جاده اصلی، رودخانه، دکل برق، خطوط انتقال نفت و گاز، مخابرات و ... سرمایه‌گذاری حاشیه جاده محور اصلی ضعیف‌تر است اما می‌توان در دل روستاها وارد انواع سرمایه‌گذاری شد.

دهستانهای سوادکوه 4 فصل هستند.

دهستانهای شهرستانهای سوادکوه و سوادکوه شمالی به لحاظ ویژگی اکوتوریسم و سرمایه‌گذاری

دهستان راستویی:

دهستان راستویی¹ در تنگه دوآب بیش از 20 بیست معدن شن و ماسه وجود دارد که بالای جان طبیعت هستند در دهستان راستویی سرمایه‌گذاری گردشگری و بومگردی انواع معادن وجود دارد.

شهرک صنعتی شورمست نیز در این دهستان قرار دارد.

سوادکوه:

دهستانهای ولویی²، سرخ کلاتپه³ و کسلین⁴ نیز تا حدودی ویژگی‌های دهستان راستویی را دارا هستند و عموم آنها دارای جنگل انبوه و مناطق تاریخی و قله‌ها با چشم‌انداز زیبا هستند.

سوادکوه شمالی

دارای دو بخش به ترتیب بخش مرکزی و بخش نارنجستان و یک شهر شیرگاه است طبق امار سال 1395 دارای جمعیت حدود 25 هزار نفری میباشد دهستان لفور و نارنجستان در سوادکوه شمالی: دهستان لفور و دهستان نارنجستان سوادکوه شمالی:

سوادکوه شمالی سرزمین سد سنبل رود، سد لفور، سد برنجستانک و سرزمین آبخازهای جنگلی و سرسبزی است.

دهستانهای سوادکوه شمالی:

در شهرستان سوادکوه، شمالی بخش نارنجستان و جاده نظامی از ارتفاعات کمتر برخوردار هستند بیشتر حالت جلگه‌ای دارند متصل به شهرستان قائم شهر هستند، عموم مردم به شغل باغداری مرکبات و ماهی چال و شالیزار و سایر مشاغل مشغول هستند به واسطه بارش باران از جنگل انبوه هم چنین رودخانه و سد برخوردار هستند. شهرک صنعتی اسلام‌آباد و شهرک صنعتی بشل در سوادکوه شمالی قرار دارد.

حدود 200 آبادی و روستا در شهرستانهای سوادکوه و سوادکوه شمالی واقع شدند که اسامی روستاها در انتهای نوشتار در آخرین صفحات درج خواهد شد

قله‌های مشهور البرزکوه در سوادکوه

قله‌های مشهور البرزکوه در شهرستان سوادکوه

قبل از آنکه بخواهم به قله‌های شهرستان سوادکوه اشاره کنم لازم است پیش مقدمه‌ای از شروین کوه یا جبال شروین گریزی بزنم. شلفین در جنوب تپورستان مازندران و نام آن برگرفته از ملک جبال شروین باوند فرمانروای طبرستان شرقی شامل سوادکوه و شهریارکوه و هزارجریب غربی و فریم بود.

جبال شروین نه در گیلان است نه مکان دیگر، بلکه در سوادکوه و مناطق یادشده است. اعتماد السلطنه در دوره قاجار، شلفین را همان شروین دانسته و سوادکوه را کوهستان شروین می‌داند. اما شروین مانند شهریار تنها یکی از فرمانروایان باوندی طبرستان بود و پس از فرمانروایان پرآوازه گاهی اسامی کوه و مناطق نیز تغییر می‌کرد. ابن فقیه کوه شروین را نزدیک قومس (بین سمنان و دامغان) می‌داند که با مختصات کوه غیرمعروف شلفین در حاشیه غربی جاده فیروزکوه و سوادکوه همخوانی ندارد.

راه گذر سخت از گردنه شه میرزاد و روستای چاشم و کوه نیزوا به فریم بود. در تاریخ طبری در جستاری درمورد چسبندگی کوه شروین به سمنان اشاراتی دارد که پایه نام گذاری کتاب التدوین فی جبال شروین را زیر سؤال می‌برد.

شهریار کوه شروین کوه، از انند و چرات تا فریم گستردگی داشت و تا همسایگی قومش، ضمن اینکه در لفور امیدوارکوه متصل بود.

شایان ذکر است در تنگه ابوالقیس عبور اوریم و شورکچال سدی وجود داشت که پس دم آب تا ورسک و دوگل بود و هیچ راهی به فیروزکوه نبود بلکه راه از چرات به فیروزکوه

قله چکل خرونرو: چکل مشهور به آلپ ایران که به نوعی مرز کوهستانی استان مازندران و استان سمنان محسوب می‌شود که حدود 3620 متر ارتفاع دارد. خط الرأسی به طول 54 کیلومتر از خطیرکوه تا ارتفاعات روستاهای برنت و رجه و مهدیشهر و سنگره تا فینسک را دربرمی‌گیرد. خرونرو از خرو (چشمه کم آب)، نرو (چشمه پر آب) ترکیب شد. از مسیرهای: آریم و بند بن رجه و سنگده و کنگلو و البته با مسیرهای دشوار می‌توان به چکل یا قله خرونرو مشهور به آلپ ایران در شهرستان سوادکوه صعود کرد.

قله انیسه الاتمر: الاتمر با عبور بیش از 20 کیلومتر جاده خاکی از مسیرهای:

مسیر: بعد از آلاشت از سرین و لرزنه و امام زاده حسن سپس به روستای اسب خنی، اسب خانی که از اسب خانی تا قله انیسه الاتمر حدود 5 ساعت راه است. ارتفاع قله 3677 متر است. انیسه الاتمر از املاک آرایلی (آرایلی) بندپی است.

قله اتابک: با ارتفاع بیش از 3180 متر بر بلندای ورسک قرار دارد در بالادست پل سفید سوادکوه

از مسیرهای روستاهای شوراب و روستای شورکچال از روستای ورسک در میان قلل سرخنی، اربه کوه، خرونرو و قرار دارد. از قله اتابک مشرف بر پل ورسک و قلعه چهلدر ورسک می باشد.

قله قدمگاه: قله قدمگاه در تقسیمات جغرافیایی قسمتی از آن در استان سمنان در دهستان خطیرکوه که خطیرکوه تا قبل از سال 1300 شمسی متعلق به فیروزکوه و از سال 1300 تا 1368 به مدت 68 سال متعلق به سوادکوه و از سال 1368 متعلق به استان سمنان شد اما سوادکوهیان به دهستان خطیرکوه و به قله قدمگاه تعلق خاطر معنوی دارند.

قدمگاه در مسیرهای:

از مسیر روستاهای کمرو و با ارتفاع 3651 متر

وجه تسمیه: قدم زدن بعضی ها معتقد هستند حضرت علی از آن عبور کرد

چاه سنگی یا غار قدمگاه: در فاصله 8 کیلومتری روستای کمرو در جنوب غربی بالا چالمیش ارتفاع فعلی چاه 40 متر و حالت پناهگاه یخچال طبیعی در 6 کیلومتری کمرو

قله آزادکوه:

همجوار با ارفع کوه است که به سمت روستای کنگل بن و شش رودبار متمایل می شود که در جدار املاک سرسپروک و زرشکین قرار دارد.

قله امامزاده کمر:

در ارتفاعات ولویی و برفراز روستای کنگل بن در حاشیه املاک سرجولک و جرجولک و زرشکین

قله سرین گزه:

در ارتفاعات ولویی، از روستای دراسله و کنگل بن معمولاً از کنگل بن و شش رودبار، یا از روستای کتالون فیروزکوه از مراتع یکه زا قله سرین گزه است

قله خاس ورزون:

بر فراز مرتع چینده بن از املاک روستای دراسله
قله خاص ورزون مرز بین سوادکوه و فیروزکوه هم است که از سرین گزه شروع میشود. راه ارابه رو به فیروزکوه وجود داشت در جوار پیاز مرگ فیروزکوه

قله دبرار دورار:

بر کوه سرخل و از مسیر چم چم و بایع کلا

قله الوات:

با ارتفاع 1850 متر بر بلندای پل سفید و دارای دیواره صخره‌ای و سنگی
مسیر دسترسی از روستای ازانده
از روستای لمزر

قله نفته:

قله نفته بر بلندای شهر پل سفید و پوشیده از جنگل و از 3 مسیر روستای از روستای
اوزود و روستای ازانده و روستای اساس قابل دسترسی است.
قله سرخل سرخیل: با ارتفاع 2240 متر

قله سرخل یا سرخیل که در برخی نقاط خاک آن به سرخی هم می‌زند در قسمت جنوب
شرقی منطقه سوادکوه در بالادست پل سفید برافراشته است و در مجاورت آن قلل دوراد
برار، عباسعلی، الوات، و مقابل روبرو قلل ارفع کوه از یک سمت و خرونرو سمت
دیگر آن واقع شده‌اند (الوات در شمال سرخل و عباسعلی در جنوب، قلل خرونرو و نزوا
در شرق، ارپه کوه در جنوب غربی سرخل واقع شدند)
مسیرهای دسترسی سرخل: مسیر جنوبی از روستای خرج و روستای بایع کلا و روستای
رجه

مسیر شمالی از روستاهای اسداباد و پیت سرا

خط الرأس سرخل شامل سه (3) قله: سرخیل، غول غوک یا دورار یا دبرار که قله میانی آن سرخیل است.

قله سرکوه:

قله سرکوه با ارتفاع تقریبی 2550 متر در ارتفاعات پل سفید قرار دارد در جنوب روستای کمرپشت در مسیر قله‌های لِمرد و عباسعلی و ارتفاعات شورکچال قرار دارد مسیر دسترسی به قله سرکوه از کمرپشت هست. روستاهای کمرپشت و ملرد و شورکچال تاحدودی روستای کرمون در اطراف قله سرکوه قرار دارند. قلل لِمرد و عباسعلی نیز در مجاورت سرکوه قرار دارند (لِمرد و عباسعلی و سرکوه 3 قله در نزدیکی هم هستند).

مسیر شمالی از کمرپشت مسیر غربی از شورکچال و مسیر شرقی از لِمرد فاقد چشمه آب

قله تلم سنگ:

قله تلم سنگ در ارتفاع 3310 متر در انتهای بال غربی ارپه کوه (ارفه کوه) از مسیرهای مالی دره و بیم دره و گوسفند سرا و چهل چشمه و از مسیر عباسی آباد و بزمی لش

قله عباسعلی (قله امامزاده عباسعلی ملرد) ارتفاع 2310 متر این قله بر فراز روستای ملرد پل سفید و روستای کمرپشت واقع شد. مقبره‌ای که 3 حکایت امام زاده به قریب روایات و اکثر روایات و روایات بسیار ضعیف‌تر درویشی و آتشکده در مجاورت قله اتابک و قله قدمگاه قرار دارد.

قله اروان بیگ: اروان بیگ با ارتفاع 2775 متر و مرز تهران و مازندران در البرز شرقی در سوادکوه بالادست پل سفید

قله اروان بیگ بر فراز گدوک سوادکوه پشت اورژانس 115

قله بزگوش: در غرب روستای ورسک از وسط تونل دوقلو به سمت هلی چشمه و مراتع دیکنتگه یا از راه روستای بزمی لش ورسک

قله علمدار

قله آتش بارسنگ:

بر فراز روستای دراسله از مسیر کل پین به ول کمر به ول چره به لچک سره
قله شلفین (از سمت دراسله مشهور به کینک و از سمت روستای چاخانی مشهور به قله
شلفین)

راههای دسترسی به شلفین از دراسله به واله به روستای وسیه کش به گردنه چاه خانی
سپس به سمت قله شلفین

راه دیگر از روستای دراسله و مراتع طرقة و سنگین
قله زورخاکوه بر فراز املاک دراسله و مرز بین سوادکوه و استان تهران از گلزگی
فیروزکوه و مراتع مونگ چال در جوار اندو دراسله

قله امامزاده حسن

از آلاشت و از بندپسی بابل املاک سوادکوه و بندپی

قله شمشیربن

حداصل لفور و سوادکوه بر فراز کارسنگ و روستای کارمزد

قله زینگالو:

مسیرهای دسترسی: از روستای جمشیدآباد، از روستای کردآباد، از روستای کارمزد،
بر فراز معدن کردآباد دو (2)

قله گومار:

بین روستای اساس و سنگ نیشیت کسلیان

قله گلرز:

حوالی سی پی و روستای سنگ نیشیت کسلیان

قله سواد:

برخی معتقد هستند نام سوادکوه از قله سواد گرفته شد. قله سواد بر فراز روستای انند
ولوی

مسیر: انند و مرتع سوت چال و تلم چال و سلور و بالا سه لور و قله سواد

قله شاه نشین چرات:

برقراز روستای چرات

قله برچینون:

بر فراز روستای چرات

رودخانه‌ها و سرشاخه‌های تار

رودخانه تلار و سرشاخه‌ها

رودخانه تلار و سرشاخه‌های آن: تلار- تیل آر- تالار.

رودخانه تلار یکی از اصلی‌ترین شاه‌رگ حیاتی شهرستان‌های سوادکوه و سوادکوه شمالی (سوادکوه بزرگ) است که تا شهرهای قائم شهر و کیاکلا و هم از آن بهرهمند می‌شوند.

رودخانه تلار = تلار سرگاو بنه گالش ادغام تالاز و تیلاز

رودخانه تیل آر = آب خروشان کل تیل (گل) را با خود به همراه دارد.

سرشاخه‌های مهم تلار:

چهل چشمه: بالادست روستای گرزین خیل تنگ سرخ آباد گت او و ارتفاعات دوگل و ورسک: در بالادست ورسک و اجت و دوگل و گدوک شور او ملرد: بالادست زرشک دره از کنگلو و

امافت: از بالادست روستای امافت ملحق در سرتنگه سپس دو آب وصل به تلار بزل: از مسیر دهمیان و فلورد و

چرات: از کوه خورنگ و پرچنان و خولرز و بزمیچال و چرات و انند و سواد رودبار سپس در ??? بند ادغام با رود دراسله و شش رودبار دراسله و شش رودبار = درولویی خاتقایی (دلاور رود): از منطقه خاتقایی پل سفید

سرخ آباد: از کوه اروان پیک و کوهساران بالادست تنگ سرخ آباد

کسلیان: رودخانه کسلیان سرچشمه از خرونروکوه، آریم، سنگده- درزی کلا- پشت الوان و اساس- دهستان کسلیان- پلنگ دره- شیرگاه ادغام باتلار

کرسنگ: از آبشار اسکلیم و سایر آبشارهای نفور و طی مسیر الحاق به تلار

اونجون: اوتیجون و توجی از بالادست روستاهای یاق کوه برنجستانک و بشل و ...

دره‌ها = دره چم چم از دورار یا دبرار

دره‌ها = سایر دره‌های مناطق کوهستانی

آبشارها

آبشار گزو:

ارتفاع 53 متر مسیر دسترسی از روستای کارمزد جاده کارسنگ، از روستای جمشیدآباد، از روستای جوارم به کفاک و مسیر خاکی به امامزاده گزو سپس به آبشار گزو

آبشار ورسک

با حدود 20 متر ارتفاع در دره ورسک در نزدیکی پل ورسک

آبشار سله بن:

در مسیر فشارشکن شرکت گاز در سله بن ورسک

آبشار شوراب:

آبشاری در بالا وست پل سفید در جوار جاده تهران به سوادکوه ذیل روستای شوراب و زیر راه آهن به صورت آهکی و نمکی و اکسید آلومینیوم و گوگرد و ...

هفت آبشار:

در دهستان لفور با ارتفاع 9 متر و از دو مسیر بابلکنار بابل و از مسیر کلیج خیل شیرگاه به سمت جاده لفور
مسیر دراز کلا و روستای تیرکن حدود 2 دو ساعت پیادهروی

آبشار اسکیم:

آبشار آهکی اسکیم که به صورت پلکانی است و 32 متر ارتفاع دارد مشهور به عروس آبشارهای ایران است.
این آبشار از روستای کالی کلا با پیادهروی 10 کیلومتری در دل جنگل لفور قرار دارد.

آبشار ترز:

با حدود 18 متر ارتفاع از روستای قرآن تالار بابکنار در جاده لفور حدود یک ساعت پیادهروی به آبشار ترز

آبشار پلنگ دره (ول ولی کله):

آبشار پلنگ دره بر روی رود کسلین که این رود از چکل خرونرو سرچشمه می‌گیرد با عبور از ولیک چال و اساس به دهستان کسلین زیراب و جنگل پلنگ دره زیراب سپس به ول ولی کله شیرگاه می‌رود که به مرور نام پلنگ دره زیراب بر ول ولی کله شیرگاه تعمیم یافت.

مسیر دسترسی به آبشار پلنگ دره:

از آتش نشانی و جهاد کشاورزی شیرگاه، پس حدود 14 کیلومتر جنگلی و مسیر دیگر از دهستان کسلین زیراب این آبشار در شمال شرقی شیرگاه و ارتفاع آن نزدیک به 10 متر است.

آبشار سوتنه: در دره عباس‌آباد ورسک با ارتفاع 9 متر

آبشار اسب آبی: این آبشار در بخش مرکزی سوادکوه در دهستان ولویی در دره روستای کلاریجان واقع شد.

آبشار کارسنگ: در حوالی معدن کارسنگ در بالادست ولویی در مسیر انحرافی از جاده آلاشت با ارتفاع تقریبی 10 متر

آبشار دراسله: در دهستان ولویی بالادست روستای دراسله

آبشار سه دره (سی‌دره) انتد

آبشار تنگه لارم نارم چرات

آبشار ولیلا: در دهستان کسلین، مسیر روستای اتو، برخی از روستای ولیلا با حدود 25 متر ارتفاع

آبشار تونل شیرگاه: این آبشار در جاده سوادکوه حد فاصل زیراب به شیرگاه در جنگل انبوه هیرکانی نزدیک تونل با ارتفاع تقریبی 5 متر واقع شد.

آبشار انجلیکا: آبشار انجلیکا در سوادکوه شمالی دهستان لفور از روستای کالیکلا در مسیر جنگلی

آبشار اِمافت: آبشار اِمافت در بالا دست پل سفید در تنگه دوآب به خطیر کوه از بالا دست روستای اِمافت

چشمه‌ها

اسامی برخی از چشمه‌های سوادکوه بزرگ

شاه چشمه گدوک: گدوک بعد از ایستگاه مخابرات
چهل چشمه سرخ‌آباد: سرخ‌آباد بعد از روستای گرزین خیل
برارده: بعد از کنگلو مسیر روستای آریم، چشمه برارده
گنو: چشمه گنو، ورسک بزمی لش
پراو چشمه: در امتداد روستاهای ارفعه و سفیدار گله و سیمت
سام و لام: روستای ارفعه
برنت: روستای برنت
چشمه شور او: ملرد روار روبروی کارخانه گچ
امافت: بالادست روستای امافت
شوراب: روستای شوراب
دراسله: بالادست روستای دراسله
گلناب دره: بالادست روستای شش رودبار
چشمه قلعه گردن: در 4 چهار کیلومتری روستای اوریم
عصابزه: در مسیر بزلا بعد از دره دهیا به فلرود در جاده رجه نرسیده به عبور دهمیان
که زمانی آب شهر پل سفید را تأمین می‌کرد.
چشمه سنگوچال: حدود 4 ساعت فاصله تا روستای دراسله
چشمه دوگل: روستای دوگل

برخی از چشمه‌های معدنی آب درمانی سوادکوه و سوادکوه شمالی:

گراو تنگ دوآب: مسیر دوآب به خطیرکوه روبروی سنگ شکن شهرداری

گراو گروسر شور مست: شور مست رودبار به نیم ایستگاه - گرابسر

گراو مسیر لفور: جاده لفور برای بیماری پوستی

آب معدنی کلیم: سرخ کلا زیراب

چشمه کارمزد: کارمزد برای سنگ کلیه

آب معدنی اوکسر: به رنگ زرد در روستای کردآباد زیراب

وا اوکلج خاسون شور مست: نرسیده به شور مست رودبار

آب معدنی سنگ نو: در جاده اتو مسیر پلنگ دره برای روماتیسم

آب معدنی درویش ماهرو: درویش ماهرو زیراب

آب معدنی کندو: مرجون سر زیراب

ابنیه‌های تاریخی و باستانی اعم از قلعه‌ها و ...

ابنیه‌های تاریخی و باستانی اعم از استحکامات و قلعه‌ها و دژهای شهرستان‌های سوادکوه و سوادکوه شمالی (سوادکوه بزرگ)

کاروانسرای گدوک: کاروانسرای شاه عباس گدوک با قدمتی 400 چهار صد ساله با چندین سالن و مال‌بند که نوعی پناهگاه زمستانی و استراحتگاه بود تا سال 1368 در حوزه جغرافیایی سوادکوه قرار داشت ولی از سال 68 در حوزه فیروز کوه قرار گرفت اما بهره‌برداری آن در اختیار اداره راهداری سوادکوه هست این کاروانسرا قابلیت ارتقاء به موزه مردم‌شناسی را دارد.

بُرج دیده‌بانی دُلکینگه: اولین برج دیده‌بانی از گدوک به سمت پل سفید، دقیقاً روبروی ایستگاه راه‌آهن دوگل، مسیر دسترسی از کتالون از چپ دره عده‌ای دُلکینگه را دولتکده و عده‌ای های چشمه می‌نامند گمان می‌رود این قلعه برای قبل از اسلام باشد دوره ساسانیان

قلعه چهلدر ورسک: قلعه‌ای برخی از پل ورسک مشهور به قلعه مازیار نقل است مربوط به دوره سامانیان است.

قلعه کنگلو: این بنای تاریخی در 42 کیلومتری پل سفید و حدود 20 کیلومتر از جاده تهران شمال فاصله دارد این قلعه با دو بال شبیه به عقاب بال گشوده است و برخی از قله‌ای در مجاورت روستای کنگلو است قدمت قلعه ساسانیان 1700 سال پیش

ابنیه‌های تاریخی و باستانی و استحکامات و قلاع سوادکوه بزرگ

قلعه باج‌گیران یا دیو سفید:

در تنگه دواب محل تلاقی رودخانه عباس‌آباد و سولا در بالادست پل سفید ورودی تنگه دواب به سمت قومس (سمنان) راه باستانی سوادکوه به سمنان (آغاز مسیر)

قدمگاه: 1- کوه و قله در چال مش و هیکو خطیر کوه

2- نام قله‌ای در تنگه سرخ‌آباد بین روستاهای وسیه سر و سنگسرک 3- قلعه تلم سنگ بر بالای کوه قدمگاه چال مش شوراب که آتشکده و برج بر آن قرار داشت.

برج پیر شهریار لِمزر:

این بنا قبل از دوره صفوی در روستای لِمزر، در گذشته سنگی داشت که روی آن درویش علی شهریارین درویش محمد شهریار حک شده بود.

آرامگاه شاه بالو: مربوط به قرن نهم هجری، گنبدی، در روستای دهمیان پل سفید

ابنیه‌های تاریخی و قلعه‌ها و آثار باستانی سوادکوه بزرگ

کلیسای آلمانی و ایتالیای سرخ‌آباد:

این کلیسا توسط پیمانکاران آلمانی و ایتالیایی راه‌آهن در دوره پهلوی اول (رضا شاه) برای مهندسین و کارگران این دو کشور ساخته شد و یکی از کلیساهای کوچک جهان است در سرخ‌آباد پل سفید

قلعه قلم سنگ: به برین و بزگوش و آلاشتا و ولویی از راه راستویی متعلق به دوره ساسانی

برج دیده‌بانی پرفسور باوند که به دیو کلی مشهور است:

برج دیو کلی عهد ساسانیان در زلزله 1336 آسیب دید و پرفسور آریاپارت باوند آنرا مرمت کرد و به این نام مشهور شد. دقیقاً در باغ رضایی باغ سرخ‌آباد مجاور جاده سوادکوه به تهران ورودی تنگه سرخ‌آباد به صورت 8 ضلعی بر صخره سنگ بزرگی مستقر شد.

ابنیه‌های تاریخی و باستانی اعم از استحکامات و قلعه‌ها و دژهای شهرستانهای سوادکوه و سوادکوه شمالی (سوادکوه بزرگ)

دژ غار اسپهبد خورشید (لاپ کمر) دژ غاز اسپهبد خورشید متعلق به دوره ساسانیان 1700 سال پیش بزرگترین طاق جهان محسوب می‌شود. داخل آن دارای دو جبهه شرقی و غربی که نقل است 5 طبقه استحکامات در آن به صورت مسکونی 5 طبقه قرار دارد ضمناً افسانه اسپهبد خورشید و مقاومت نیکلا همسر اسپهبد خورشید در برابر اعراب متجاوز حدود هزار سال پیش نیز مربوط به همین مکان است.

دیده‌بانی و قلعه یکه برج: دیده‌بانی که از سمت گدوک به سمت مراتع ماربمرد برخی از روستای شوراب قرار دارد.

ساختمان باروت خانه راه‌آهن: سنگ یادبود به احترام 5 پنج نفر از کارگران که در سال 1305 در ساختمان باروت زمان احداث راه‌آهن دوره پهلوی اول منفجر و فوت شدند. قلاع گردان: کمتر از 2 دو کیلومتر فاصله با ورسک محل تلاقی دو رودخانه عباس‌آباد ورسک و ماربمرد و افسانه‌های ماندن رستم جهت مبارزه با دیوان

قلعه‌ها و ابنیه‌ها و آثار باستانی و تاریخی سوادکوه و سوادکوه شمالی

برج لاجیم:

در قرن پنجم هجری سال 413 هجری گنبدی مخروطی دارای کتیبه به خط پهلوی که نوشته شد. در این گنبد شاه توانمند شهریار بن عباس بن شهریار مولى امیر المؤمنین است لاجیم در دهستان کسلیان بخش زیراب شهرستان سوادکوه قرار دارد. قلعه حسن‌پور کسلیان: قلعه حسن‌پور برکوهی مخروطی در جنگل کسلیان سه قلعه مرتبط به هم قلعه‌های روحین و کوزا و کسلیان که با هم مرتبط بودند: این سه قلعه در دره کسلیان که مدتی به پادشاه ابوجعفر سپرده شدند. بهرام بن شهریار پس از شکست از برادرش علاءالدین علی بن شهریار (115 تا 534) به قلعه کسلیان پناه برد.

قلعه‌ها و قلاع و استحکامات و آثار تاریخی و باستانی شهرستانهای سوادکوه و سوادکوه شمالی (سوادکوه بزرگ)

تپه چاشت خوران لفور: در غرب روستای لفورک در دهستان لفور در سوادکوه شمالی محل تلاقی دو رودخانه کارسنگ رود و اسکیم رود در قسمت سدلفور قرار گرفت تپه باستانی است.

گورستان اسیوکلا: حدفاصل لفور و سوادکوه

گورستان عصر آهن لفورک: در لفور

قلعه قلوش: در بالا قوزک لفور

تپه تاریخی بازیارکلا: بین روستاهای فرامرز کلا و بازیار کلا در سوادکوه شمالی
آتشکده جاده شیرگاه: بر سنگ بزرگ مجاور تونل شیرگاه بعد از رستوران آبشار به سمت شیرگاه

پل شاپور: بین روستای بشل و چاغ باغ در جاده شیرگاه به قائم شهر

رسوم و سنن

بعضی از رسوم و سنت‌های سوادکوه

* پتک: از آنجائی که سال طبری قدیمی که اکنون هم رایج است 360 روز است جهت هماهنگی با سال شمسی یک 5 روزی در ابتدای سال است مشهور به 5 پنج روز (پتک) * چله شو: زمستان به دو چله 40 روزه تقسیم می‌شود و گت چله و خُرد چله می‌نامند که اولین روز گت چله (شب یلدا) بر اساس باوری پیروزی روشنی بر سیاهی با دورهم نشینی و تنقلات بومی و محلی و ...

* رسوم 26 عید ماه: آیین 26 عید ماه طبری بر اثر ظلم و ستم حکومت ضحاک بوده زیرا مردم در آن زمان حق عزاداری برای مردگان خود را نداشتند. اما پس از پیروزی فریدون، مردم اجازه رفتن به مزار مردگان خویش را یافتند و با شیرینی و کیک و ... معمولاً 28 تیر ماه شمسی عید ماه 26 برگزار می‌شود.

* مادرمه: اعتقادی وجود داشت که در زمان سال تحویل یا ایام خاص، کودک یا نوجوان یا فرد خوش قلب و خوش طینت اولین نفری باشد که وارد منزل صاحب خانه می‌شود تا خوش یُمن باشد.

* لال شو: مربوط به آرش کمانگیر که با تیر و کمان مرز ایران و توران را مشخص کرد ولی جان باخت، مردانی غسل کرده و نفری می‌گویند لال ام لال انه ... یک فرد روزه سکوت گرفته با ترکه (شش) به نشانه تیر به افراد صاحبخانه ارام ضربه می‌زنند * چله زنی: اعتقادی که بانوی نابارور نازا زیر چله کسی که عروسی وی را دیده که با شیر سینه و آب توسط چهل تاس امید به مادر شدن یابد.

* وارون وا: در فصولی که باران پی در پی و کشاورزی در فصل درو و خرمن، باران قطع نمی‌شد. کودکان روستا با گویش وارونه و اماره خرنه هر کس اماره خر (خیر) ندا، و نه خنه ره بُور، هدیه دریافت می‌کردند تا به امید این که باران قطع شود.

* کشش سیوماه: شب اول سیوماه (سیاه ماه) که به جهت نحت بودن و شدت مردن سنت قطعی شده که شب اول ماه حتماً باید جهت رفع بلا کشتار (قربانی) می‌کردند که مشهور به کشش سیوماه شد.

* گهره بندونی: اولین باری که کودک (نوزاد) را در گهواره، نئو قرار می‌دهند و با دعوت از فامیل جشن می‌گیرند.

* دندون سری: با رویش اولین دندان کودک و پدیدار شدن آن ضمن برگزاری مهمانی اقوام درجه یک، اقدام به پخت شیر آش (آش شیر) که سفید و سالم و نرم و مقوی است بین همسایگان توزیع می‌کنند.

بعضی از رسوم و سنن شهرستان سوادکوه

* نومزه سری: بعد از جشن نامزدی، خواهر و مادر و اقوام درجه یک از خانواده داماد هدایایی برای عروس و خانواده او هدیه می‌دهند (خلعت)

* رونما: بعد از جشن عقد که روسری یا شال یا تور عروسی را داماد کنار می‌زند از سوی داماد و خانواده داماد، هدایایی به عنوان رونما دیدن صورت عروسی هدیه می‌دهند.

* حنابندان: جشن شبانه یا روزانه قبل عروسی که کف دست عروس و کف دست داماد حنا قرار می‌گرفت پس بسوی مجردها چه دختر چه پسر به نشانه بخت‌گشایی پرت یا تقدیم می‌شد.

* مجمه سری: هدایایی که از سوی بستگان و همسایه‌های داماد در مجمع با ساز و آواز هدیه می‌شد شامل کله قند، رب گوجه، روغن، چای، حبوبات، پودر رختشویی و ...

* عروسی یار: مراسمات باشکوه در آوردن عروسی با هدایا و انواع ماشین‌ها و همراهی دوستان و ...

* داماد حموم: قبل از عروسی، داماد همراه با جشن و رقص و آواز سپس به حمام با ساز و آواز و بعد لباسی که از طرف عروسی، هدیه فرستاده شد را می‌پوشد.

* لال‌شو: مورخین و کارشناسان فرهنگ عامه و روایتگران بر این عقیده هستند رسم و سنت لال‌شو برگرفته از حماسه و افسانه آرش کمانگیر است همان پهلوان نیک سرشت که تیر از چله کمان رها کرد و مرز ایران و توران را معین کرد و جان خود را در همان زمان تقدیم به ایران کرد. بر این اساس در سوادکوه مردی نیک سرشت یک شبانه‌روز روزه سکوت می‌گیرد و 2 نفر دیگر یک نفر به عنوان کیسه‌دار برای جمع‌آوری هدایا و فرد دیگر حمل‌کننده ترکه (نرم شیش، شاخه نرم و نازک انار یا ...)

به نشانه تیرکمان آرش کمانگیر، این سه فرد غسل کرده و لال با پوشاندن چهره به منازل مراجعه و شیش را بر اهالی می‌زند و اهالی نیز هدایایی می‌دهند و خوش یمن می‌دانند حتی عده‌ای نیز زمان ترکه بر بدن ایشان آرزوهای می‌کنند و آن ترکه یا نرم شیش را تا سال بعد نگه می‌دارند.

این مراسم یا سنت و رسم در شب 13 آبان سیزده آبان برگزار می‌شود. لال فردی که ژنده‌پوش درویش مسلک که روزه سکوت دارد و چهره خود را می‌پوشاند، یک نفر روایتگر و سراینده و یک نفر کیسه‌دار برای دریافت هدایا مردم ادامه بعضی از رسوم سوادکوه

- * نوروزخوانی: خوانش همراه با ساز و دوهُل و خبر از آمدن بهار با جشن
- * عروس یار: مرسوم در کشور برای آوردن عروس از منزل پدر
- * چاووشی خوانی: مرسوم در کشور
- * کایر: کمک دسته جمعی و قرض‌گیری که روز دیگر برای کشاورز دیگر
- * اغوز روشی دارروش: چیدن گردو
- * چهارشنبه سوری: مرسوم در کشور
- * فُرق شکانی: پس از پایان قرق مراتع با بازگشایی توسط دامداران و برگزاری جشن
- * پنو: حرکت دادن دام دامدار از یک مکان به مکان دیگر با آدابی نظیر ساعت بینی و نحس نبودن را پنو یا مکان استقرار دام از نقطه‌ای به چراگاه دیگر
- * تعزیه گردانی: مرسوم در کشور
- * علم گردانی: مرسوم در کشور
- * حاجی فیروز: مرسوم در کشور
- * سفره هفت سین: مرسوم در کشور
- * سیزده بدر: مرسوم در کشور
- * جشن خرمن خرمن سری: بعد از جینگا سری (جینگا = خرمن) و برداشت محصول و خرمن کوبی جشن مختصر و ساده

آئین عروسی

عروسی

* آرد کتون: آسیاب کردن گندم و برنج و جو برای انواع آرد جهت آماده سازی انواع شیرینی برای عروسی همراه با جشن در دنگ و پادنگ (آسیاب دستی محلی)
قیچی زنون لباس عروس و داماد: اندازه گیری پارچه و لباس در خیاطی یا ... برای عروسی و داماد همراه با شادی و سرور
لفظی گیرون از عروسی: زمانی که عروسی به داماد پاسخ مثبت بله داد هدایایی از طرف داماد و خانواده داماد به عروس تعلق می گیرد.
خرج بار برای عقدکنان یا عروسی لوازم مایحتاج مهمانی نظیر: برنج و روغن و گوشت و ... از خانواده داماد برای مهمانی عروسی برای عروسی
چمدون برون: طرفین داماد و عروس برای یکدیگر؟؟ از عروسی لباسی و ... هدیه می برند.

حنابندان: جشن قبل عروسی که کف دست عروس و داماد حنا و برای مجردها آیین شمعدون: نشانه پاکی و صداقت و شفافیت در عقد و عروسی
داماد پیر (پی پیر) دوست نزدیک داماد که متأهل و جوان است و به مراسمات آشناست و راهنمایی می کند.

بازی های شب عروسی: برنامه مفصل و پرهیاهوی شب عروسی با جشن و بازیهای محلی مانند: دست هوشته، حساب حساب، دس چو گیلک کا، لینگ (نینگ) کشتی، لنگه بازی، کتک کاو، بورد، بورد، قارداش کا، لال کا، پلنگ لاش، کمر بند کا و ...
* عروسی یار: همراه با جشن و سرور و آواز و موسیقی و جمعیت و ... به دنبال عروسی می روند.

* انار زنون: دم در پرت کردن انار برای عروسی از سوی داماد به نشانه عشق

رسوم عروسی در سوادکوه

* رونمایی کلک سری در سری: ورود عروس به منزل داماد، دم درب، هدایی که به عروس تعلق می گیرد و قربانی پای عروس و رونمایی چهره عروس
* خوار بی نه: رسم زننده و ناپسند و زشت از نگاه نگارنده که بعد از شب زفاف و نزدیکی عروس و داماد و اعلام دختری عروس که این رسم منسوخ شد.

- * دسکله پزون: دعوت عروس از خانواده داماد برای هنر آشپزی
- * سلام عروس: عروس و داماد به نشانه احترام منزل بستگان درجه یک و فامیلها هم هدایایی ارائه می‌دهند.
- * خلعت: هدیه عروسی به اعضای خانواده داماد
- * ساعت هارشین: برج نگاری که شگون عروسی دارد یا نه ساعت بینی
- * اصلاح سلمونی: اصلاح داماد همراه با جشن
- * داماد حموم: همراهی داماد برای حمام با ساز و آواز
- * مجمه: ده ها مجمه از سوی فامیلها دختران و زنان هدایای کله قند، روغن، برنج، رب گوجه، حبوبات، چای، و ... همراه با جشن
- * کچيله نون: نان‌های سنتی
- * هدیه کنون: هر کسی در توان خود به صورت نقدی و .. کمک برای داماد
- * وچه کشه‌گیری عروس: روز یا شب عروسی اگر عروس دختر یا پسر دوست دارد فرزندی در آغوش او قرار می‌گیرد.
- * بخت گشایی حنابندان: حنا کف دست عروس و داماد برای مجردها
- * لگن زدن و چکه سما: رقص محلی و نواختن با ضرب آهنگ شاد لگن
- * سرنا، دسرکوتن: موسیقی بومی و محلی
- * نی و لله‌وا: موسیقی بومی و محلی
- در 20 سال اخیر بسیاری از مراسمات یاد شده مرتبط با عروسی منسوخ شدند و دیگر اجرا نمی‌شوند.

بازی های محلی

بازیهای محلی

نومزه کا

حساب حسابہ

ارہ کم برہ کم

کدخدا بازی

گردو بازی یا آغوز کا

ہفت سنگ

چلیک مارکا

رزین کا

کشتی لوچو

الک دولک

وسطی بازی

گلہ کا

سنگ مرمر کا

مرغہ جنگی

طلا جنگی

ورف بازی

گول پوچ کا

کمر بندی غیش بازی

لینگ کشتی

چش دوستہ کا

زنجیر کا

صنایع دستی مشاغل خانگی

صنایع دستی، هنرهای دستی، مشاغل خانگی، منسوجات و مصنوعات دستی در

سوادکوه

جاجیم بافی

گلیم بافی

قالی بافی

نمد

چرم دوزی

عروسک سازی

انواع بافتنی جوراب پشمی، شره یا شله،

چوخواو پشمی شلوار

دوش طوره

چادر شو

صنایع دستی و منسوجات و دست بافت و مصنوعات دستی و هنرهای دستی

سوادکوه

سوخته نگاری

پیکرتراشی چوب اعم از: لاک تراشی

کچه

کلز

قلم

فو

جوله

کترا

مجمه سینی

تخته چله سنگ

عصا

قلاّب بافی

گلدوزی

نگارگری

سوزن دوزی

منبت کاری و معرق کاری: معرق کاری ترکیب هنرمندانه چوب و نقش های ظریف

منبت کاری:

نگارگری: هنرمند با رنگ های ظریف و با ظرافت کاری صحنه هایی که نقش و نگار و

گل و درختان و چهره ها و ... را هنرمندان نقش آفرین می کنند

کرچال

سفالگری

سوخته نگاری

قلاب بافی

گلدوزی

گياهان دارویی

گیاهان دارویی سوادکوه و سبزیجات و میوه های کوهی و جنگلی

عمده گیاهان دارویی در ارتفاعات سوادکوه نظیر گدوک، بالاتر از سر تنگه، ارتفاعات آلاشت، ارتفاعات ولویی، مسیرهای منتهی به ارپه کوه یا ارفه کوه یا ارفع کوه، و ... رویش می کند هر چند در کوهپایه و مناطق جنگلی هم رویش داریم

آویش (اورشمک)

چای کوهی (خروش دم)

کاسنی

باریجه

سیروک

الزی

شال دم (شوید کوهی)

ترم

بورهنک

برگ به و به

گل گاوزبان

گزنه

انواع قارچ: قارچ مخمل سفید، قارچ افرا گوشک، قارچ طلاشنی، قارچ اویه (عبیه)

گوشک، مرسه گوشک، کر معوش

میوه های جنگلی و کوهی: تلکا، تله سه، ولیک، هلی، کنس، سرخ ولیک، سیوهلی،

زرشک، خروندی.

تمشک:

سرماخ (توت فرهنگی وحشی):

کولک

گالش انگور

انواع گیان کوهی و جنگلی رویشی و انواع گل ها و انواع گیاهان دارویی و

انواع میوه های کوهی:

آژینه، خار اشکن

چماز

پلم

زرد پیاز

انواع گون

شفایق

زنبق

نرگس

کلاه میرحسن

قاصدک

دازه

زیره کوهی، زیره سیاه

گیاهان دارویی، سبزیجات، گیاهان و گلها، میوه جات جنگلی و کوه سوادکوه

بنه سه

تله سه

انبار ویژه

اویه ابیه:

استا

متکا

اورشمک

خیارک

کلاغک

خرگوشک

لولا از خانواده پیاز

دار دوست
کنگر
شقاقل جینگ سینگ تشی گزه

دسر، شیرینی
سوغات خوردنی
غذاهای بومی

دسر، شیرینی محلی، غذاهای سنتی، سوغات خوردنی در سوادکوه
پیس کنده: پیس گندله، پیس کنده از شیر خروندی خرمالو، از برنج، گردو، آرد برنج،
کنجد، البته برنج منظور برنج پخته شده کته است. دارچین و برخی افزودنی ها در
صورت نیاز شکر، ترکیب این مواد پیس کند.

کماج: از ترکیب شیر، ترکیب آرد برنج و آرد گندم، تخم مرغ، شکر، کره، هل آسیاب
شده، گردو آسیاب شده، کنجد، زعفران، وانیل، برخی افزودنی ها
پشت زیگ: از ترکیب شکر مات شده و کنجد تمیز و کنجد تمیز تفت داده، تفت کنجد و
سپس خنک کردن کنجد و دما دادن به شکر تا رنگ شکر کاراملی شود سپس مقداری
روغن سپس قاطی کردن شکر و کنجد، سپس پهن کردن فوری برای صاف بودن در
سینی، بهتر است کره بجای روغن باشد
آب دندون: از ترکیب آرد سفید و آرد برنج و پودر قند و زرده تخم مرغ و کره و بیکینگ
پودر و زعفران و پودر هل

الک کردن پودر قند + اضافه کردن کره + هم زدن + تخم مرغ و هل + هم زدن + آرد
برنج + آرد سفید + بکینگ پودر (همه الک شده) ورز دادن + زعفران + دما + یخچال
دختردونه یا مامان جینگ جینگ یا بهار دونه:

ترکیبی از برنج کته برنج، شکر، شیر خرمالو، شیر خروندی، آب و سایر افزودنی ها
شیرینی محلی سوادکوه، انواع دسر، سوغات
آغوزنون:

از ترکیب زرده تخم مرغ، آرد گندم، آرد برنج در برخی مواقع، شیر، شکر، کنجد و
گردو در تنور پخت می کنند.
رشته برشته:

پشمکی که روی آن شربتی خاص و پخته است. خاک قند، گردو، هل، رشته تهیه شده از
آرد برنج، روغن و شربتی از آب و شکر و زعفران روی آن می ریزند رشته برشته از
برشته شدن رشته

قماق:

قماق بدون شکر است و نوعی کیک و نان و شیرینی ترکیبی است. شبیه به کوکو از آرد گندم، گردو، جعفری، شنبلیله، تخم مرغ، پیاز، کره، روغن داغ شد.
برنجک:

تفت دادن برنج پخته شده ترکیب با عسل و روغن و آبلیمو

بیلاقی نون:

ترکیب آرد، خمیر مایه، شکر، ماست یا شیر، کره یا روغن، تخم مرغ، هل، رازیانه، گردو.

پنج پنجه کش توان: آرد و تخم مرغ و در صورت تمایل افزودنی های دیگر و پخت در در تنور

انواع سوغات خوردنی و ترشیجات و شیرینی های سنتی و نان سنتی سوادکوه و دسرهای سوادکوه.

فرنی: شیر و آرد برنج و شکر و در صورت تمایل زعفران

نشاسته حلوا: ترکیب نشاسته، آرد برنج، زعفران

حلوا: شکر، آب، آرد و گردو و شکر و روغن

ژله: پودر ژلاتین، آب و بستنی

انواع دسر: در سالهای اخیر انواع دسر با ترکیبات انواع پودر و بیسکویت و بستنی و سایر افزودنی ها به زائقه اضافه شد، اقدامات طولانی ندارد و در 20 سال اخیر توسط دختران و بانوان تهیه می شود.

هلی ترشی: ترشی آلوچه جنگلی

کنس ترشی: ترشی از گل جنگلی

دشو: شیر خروندی یا خرمالو جنگلی

زرشک او: آب زرشک کوهی

غذای بومی و محلی و سنتی سوادکوه

نازخاتون:

ترشی آش:

دو آشی:

کی پلا یلوکدو:

گرماستی:

با کله پلا:

آلوخروشت:

گزنه آش:

غذای بومی و محلی و سنتی سوادکوه

اغوذ خرشی (فسنجون):

اسفناج ساک:

تهچین:

سبزی پلو:

بره بیرون:

شکم پر سیکاه اردک:

تیرنگ شکم پر:

سبزی فرش (قرمه سبزی)

ماهی شکم پر:

نرگس:

هفت بیجار ترشی: گل کلم، بادمجان، هویج، فلفل، سیر، کرفس، یا بته سه یا یارمستی و سرکه

بادمجان زالک ترشی بینگوم زالک:

بادمجان، سرکه قرمز، سبزی معطر نعناع و مرزه و ترخون نمک و فلفل

سیر سرکه: سیر و سرکه

بته: بادمجان و هویج چرخ کرده و سیر چرخ کرده و نعناع و سیاه دانه و سرکه و نمک

ترشی کلم: کلم و گل کلم و سرکه و نمک

گاتا شیرینی: گردو، آرد، خمیرمایه، دارچین

نان پیازی:

کوه دله نون:

کلوانون:

غارها

غارهای سوادکوه:

دژ غار اسپهبد خورشید: بزرگترین طاق جهان 1700 سال پیش درون غار ساختمانی
مخروطه 5 طبقه به شکل لانه زنبوری
غار زنگیان: بالا دست روستای زنگیان در دهستان و لویی
غار عباس آباد: بالادست عباس آباد ورسک
غار بزمی لش: پل سفید - ورسک - عباس آباد - اجتا - بزمی لش
غارکمرخنه: کمرخنه در بالادست تنگه سرخ آباد بعد از گرزین خیل آبادی وندچال
غار کیجا کرچال: بعد از پیت سرا - روبروی سیمتا
غار دب چاه: روستای رجه پل سفید
غار دیو لیلیم آزادمهر: آزاد مهر پل سفید
غار بزلی لیند: نرسیده به آلاشت
غار دیرکرلیند: نرسیده به آلاشت
غار لی پشت چرات: چرات دهستان ولوچی
غار لی بن اساس
غار کله زا: سواد کوه شمالی - اسارون لفور
غار اسکلیم کفور: سواد کوه شمالی - لفور
* برگرفته از مطالب دکتر احمد باوند

شہرک صنعتی

وضعیت شهرک صنعتی شورمست (پل سفید) در سوادکوه شهرک صنعتی بشل (شیرگاه)
در سوادکوه شمالی

***وضعیت سرمایه گذاری صنعتی معدنی**

دو شهرک صنعتی شورمست و بشل و البته شهرک صنعتی کوچک اسلام آباد شیرگاه به
دلایل عدیده از جمله:

1) ناتوانی مالی مالکان 2) بهره سنگین مالی بانک‌ها در سود بانکی برام وام‌ها 3) به در
ازا کشیدن تحویل زمین تا بهره برداری کارخانه 4) اهلیت نداشتن فنی و اقتصادی
سرمایه گذار 5) وضعیت اسفناک ارز و طلا به ویژه شرایط نابسامان دلار و یورو و
سکه در ایران 6) عدم ثبات اقتصادی در ایران 7) تورم کمرشکن در ایران 8) تحریم 9)
فرسودگی و اورمال نشدن تکنولوژی کارخانجات 10) عدم توفیق در رقابت با دنیای پر
شتابان تغییرات 11) خیانت دلال‌های چینی در واردات کالای بنجول به ایران 12) کیفیت
پایین بعضی از تولیدات ایرانی 13) گرانی مواد اولیه 14) عدم نیازسنجی 15) مشکل در
واردات و صادرات گمرک 16) تمایل ایرانیان به کالای خارجی

شهرک صنعتی شORMست سوادکوه (پل سفید)

شهرک صنعتی بشل سوادکوه شمالی (شیرگاه)

***وضعیت سرمایه‌گذاری صنعتی معدنی**

هرچند به خاطر دلایل عدیده که در صفحه قبل اشاره شد بیش از 70 درصد کارخانجات این 2 شهرک در ورشکستگی هستند.

اما می‌توان با نیاز سنجی داخلی کشور که ذائقه بازار ایران فعلا نیازمند چه محصولاتی است و کدام کارخانجات بدون توجه به تحریم، تکنولوژی آن کار خواهد کرد. و صد البته در صورت پایان یافتن جنگ اخیر، می‌توان به صادرات و واردات روی آورد.

با خریداری کارخانجات ورشکسته از بانک‌ها و مالکان با دعوت از سرمایه‌گذاران دارای اهلیت فنی و اقتصادی به تولیدات دارای توجیه اقتصادی و فنی روی آورد. یا به مالکان فعلی کمک کرد.

اما صنعتی که در تقابل با محیط زیست نباشد و باعث آسیب به محیط زیست نشود.

موسیقی

موسیقی در سوادکوه و سواد کوه شمالی

موسیقی سوادکوه در قالب مناطق مرکزی مازندران:

موسیقی سوادکوه جزئی از موسیقی مناطق مرکزی مازندران است و اشتراک روایی دارند و اشتراک مرسوم بودن

موسیقی روایی:

بخشی از موسیقی سوادکوه آوازی و روایی است شامل داستانها و افسانه‌ها و روایاتی است که بازگو کننده ذوق، آرمان خواهی مردم است و ریشه حماسی، تاریخی، مذهبی بود که طبری خوانی یا همان امیری خوانی یکی از این موارد است. نغمات سازی و چوپانی: مربوط به نغمه‌های نی و لله وا چوپان و بازگو کننده حالات چوپان و گالش و زندگی دامدارانی است.

نغمه‌های جشن و سرور:

توسط سرنا و نقاره انجام می‌شد.

کل حال و فواحش و موری و گهره سری و چار بیداری و نوروز خوانی و ... چوپان و گالش موسیقی:

چوپانان و دامداران گاو بنه هریک به فراخور زمان و مکان و احساسات و حالات درونی، تک نوازی (لله وا) و (نی) با اواز خوانی و چه چه زدن داشتند.

عروسی موسیقی:

در عروسی چندین نوازنده و خواننده دور هم جمع می‌شدند از تک خوانی و تک نوازی تا اجرای گروهی و در میان زمان نیز دکلمه سما و لگن زنی و شواش دادن

گونه‌های موسیقی:

امروزه در سواده کوه و سوادکوه شمالی کلاس‌های متعدد موسیقی و گروه‌های فاخر موسیقی به هنر موسیقیایی روی آورده‌اند که معمولاً سنبل آنها استاد ابوالحسن خوشرو و استاد طیبی هستند که آسمانی شدند.

جنگل و مراتع و مزارع و شالیزار

اراضی شیب‌دار، مراتع، مزارع، شالیزارها، بایر، سواد کوه و سوادکوه شمالی شالیزارها و باغ سیاه ریشه و باغ مرکبات و اراضی شیب‌دار:

زمانی که از قله‌ها پایین‌تر می‌آییم به اراضی شیب‌دار می‌رسیم بسیاری از اراضی شیب‌دار متعلق به منابع ملی منابع طبیعی و پروانه بهره‌برداری چرای دام دامداران است، برخی مراتع اراضی شیب‌دار متعلق به افراد و در لیست املاک افراد حقیقی است که عده‌ای با شیار کرد افقی بخاطر پیشگیری از سیل و نگهداشت آب باران به کاشت درخت گردو در گردو کاری یا کاشت درختان سیاه ریشه گل‌ابی و هلو و گیلان و آلوچه و ... روی آوردند.

اما بسیاری از املاک اراضی شیب‌دار یا فقط توسط مالکان محصور شدند که اثبات مالکیت باشد ولی هیچ کشت یا محصول یا کار یا نهالکاری انجام نشد. مراتع اراضی شیب‌دار منابع طبیعی هم به اجاره برای زراعت چوب یا کشت یا داروهای گیاهی یا ... داده نشد و بلا تکلیف است البته متقاضی هم کم است.

جنگل و مراتع و چمنزار در سواد کوه و سوادکوه شمالی

جنگل و انواع درختان جنگلی:

شهرستان سوادکوه انبوهی از جنگل هیرکانی با انواع پوشش گیاهی و درختان است که درختان ممرز، انجیلی، مرس، موزی، اوجا، توسکا، شیردار، نم‌دار، کرات، کنس، ولیک، اسف، ازار، راش، تلکا، تله‌سه، سرخ ولیک.

مناطق جنگلی سوادکوه و سوادکوه شمالی:

پی کار دار و اسبه سنگ شور مست تا مرگد و لس چال کالدشت میارکلا، تلارسر و بندبن کالشت پل سفید، جنگل پشت کنج کلا و پشت کردآباد و جمشید آباد و ... زیراب. جنگل فلوردو لمزرو و دهمیان و الوات و اساس و ...

جنگل دهستان لفور؛ جنگل اندر گلی، جنگل گروسر لفور، جنگل خی پوست، جنگل کلسیان، جنگل جوارم، جنگل کارمزد و کارسنگ، جنگل پرو، جنگل پل پا، جنگل خانقاپی که تحت عنوان فلورد و دهمیان و ... اشاره شد. جنگل سرخ آباد، جنگل کمرپشت، جنگل استخر سر و نوسرا، جنگل دنگک و خروندی چال و ... سایر مناطق. جنگل کل دهستان لفور

جنگل، مراتع، مزارع، چمنزار در سوادکوه و سوادکوه شمالی و شالیزار در سواد کوه بزرگ

مراتع و چمنزار:

شهرستان سوادکوه و سوادکوه شمالی به لحاظ تقسیم‌بندی ابتدا قله‌ها و ارتفاعات که خالی از درخت هستند و در قسمت قله‌ها به تفصیل اشاره کردم.

در قسمت پایین‌تر از قله‌ها، مراتع و چمنزارها و بوته‌ها و درختان مقاوم در برابر سرما و سنگلاخ و کم آبی قرار دارند که مناطق بیلاقی دامداران به ویژه جوانان محسوب می‌شود تقریباً شامل تمامی ارتفاعات سوادکوه و سوادکوه شمالی می‌شود و بیلاق معمولاً اینگونه است مراتع و چمنزار بیلاقی معمولاً مراتع چرا دام دامداران است و البته داروهای گیاهی نیز محل رویش آنها در همین مناطق مراتع و چمنزار کوهستانی ارتفاعات است.

در پایین دست کوهستان نیز مراتع و چمنزار داریم اما کمی متفاوت تر از مراتع بالادست هستند این مراتع در پایین دست به لحاظ قیمتی ارزشمند و زیر کشت مزارع و باغ و ... قرار می‌گیرند.

شالیزار و باغ و مزارع در سوادکوه و سوادکوه شمالی

شالیزار و باغ: هرچه از سمت پل سفید به سمت شیرگاه پیش می‌رویم شالیزارها با وسعت بیشتر و باغ سیاه بیشه و باغ و مرکبات زیادت‌تر است.

هرجا آب و رودخانه و سر شاخه رودخانه است شالیزار هست. در قسمتی از جاده تنگ دوآب، قسمتی از طالع رودبار و نیم ایستگاه و فلورد آئین و؟؟ رودبار و سرخ کلا و میارکلا و کردآباد و قسمتی از جاده اتو در گیلان و در غالب روستاهای در مسیر رودخانه در شیرگاه از چالی و چاکرو، مهدی آباد و جاده نظامی شالیزار مرسوم است و عمده نیز طارم است.

مرکبات نیز در تمامی روستاهای سوادکوه شمالی به ویژه در شیرگاه و روستاهای پایین دست شیرگاه انواع مرکبات

اما در زیرآب و پل سفید و آلاشت به واسطه سرما هوا مرکبات به عمل نمی‌آید و سیاه ریشه مرسوم است.

جنگل، مراتع، مزارع، شالیزار، چمنزار در سوادکوه و سوادکوه شمالی

مزارع و آشی و بایر

از هزاران سال پیش زمانیکه در ارتفاعات بیلاق دامداران بود و مراتع قله‌ها و مراتع ارتفاعات برای این امر بوده است هرچند بصورت متفرقه کشت جو و گندم و گورش و... هم می‌شد و در میانه کوه جنگل بوده، اما در دامنه کوه حتی در مناطق جنگلی و در کوهپایه و در املاک روستایی، زمین‌ها و ملک‌های فاقد درخت به کاشت جو و گندم و سیب زمینی و... به باغ داری سیاه ریشه اختصاص داشت و نواحی که در جوار رودخانه یا سرشاخه‌های رودخانه‌ها قرار داشته معمولاً مخصوص شالیزار بوده‌اند.

اما از انتهای دهه 1370 خورشیدی دیگر بواسطه سختی کار در مزارع، آرام آرام کشت جو و گندم تعطیل و املاک رها شدن اکنون بالغ بر 80 و شاید 90 درصد املاک و مزارع و مراتع دیگر جو و گندم کشت نمی‌شوند بلکه یا نهالکاری شدند یا فنس کشی شدند یا فروخته شدند یا خانه سرا شد یا فقط محصور است اما جو و گندم کشت نمی‌شود.

ورزش

به خاطر کوهستانی بودن مناطق سوادکوه و دامپرور و کشاورز بودن مردم و مناطق همچنین در اعصار گذشته مراکز دیده بانی خاصی در ارتفاعات، قلعه‌ها کاربری نظامی، وجود ایل و طوایف کوچ رو، استحکامات نظامی، دژ، غارها و... عموم جوانان و مردمان غیور سوادکوه در فنون ورزشی و نظامی در شمشیربازی، کشتی لوچو، تیراندازی، تیر و کمان، تیراندازی با تفنگ، طناب کشی، اسب سواری، پرتاب سنگ با دست، سنگ کشی، کوهنوردی و سنگ نوری، دو میدانی و سایر بازی‌ها و ورزشی که در فصل بازی‌های بومی محلی بدان اشاره کردم مهارت داشتند.

بواسطه رودخانه و پرش در آب بندان‌ها نیز در ضمن شنا همچنین در بازیهای رزمی و فنون انفرادی و انواع ورزش با آتش ماهر بودند.

مسابقات کشتی لوچو و ورزش همگانی سوادکوه همه ساله در عیدماه 26 مسابقات کشتی لوچو در امام زاده حسن الاشت برگزار و گاه‌ها نیز درچرات سوادکوه نیز برگزار می‌شود.

کشتی لوچو در سرخ کلا تپه هم برگزار می‌شود.

در روستاهای ملرد (عباسلی) و اوزود و کمرپشت در فقط چند سال کوتاه کشتی لوچو برگزار شد. اما دیگر ادامه پیدا نکرد.

ورزش همگانی از جمله پیاده روی خانوادگی نیز مرسوم شده است.

ورزش در سوادکوه و سوادکوه شمالی آنچه که در صفحه پیشین از سیر تاریخی ورزشی در سوادکوه بدان اشاره کردم به انضمام مطالبی که در ضمن بازی‌های بومی محلی نوشته‌ام.

اما اکنون و در 50 سال اخیر سوادکوه به ویژه در رشته ورزشی کشتی قهرمانان زیادی تقدیم کرده در رنکینگ‌های جهانی حتی قهرمان وزنه برداری المپیک و قهرمان جویباری کشتی المپیک و قهرمان شمشیربازی المپیک اصالت سوادکوهی دارند.

قهرمان تیراندازی پارالمپیک جهان از سوادکوه قهرمان فعلی وزنه برداری جهان از سوادکوه

در سوادکوه و سوادکوه شمالی تقریباً تمامی رشته‌های ورزشی فوتبال و فوتسال و کشتی و بوکس و رزمی و جودو و پینگ پنگ و والیبال و... بدن سازی و... برقرار است.

قهرمانان استانی و کشوری و آسیایی و جهانی و المپیک در سوادکوه حضور دارند.

امام زادگان

امام زادگان سوادکوه و سوادکوه شمالی

بعد از شهادت امام رضا (ع) بستگان امام رضا از راههای متعدد مسیر مشهد در پیش گرفتند برخی از نوادگان امام رضا نیز در قرن‌های بعد و بعضی از نزدیکان امام رضا نیز یا شهید شدند یا فوت کردند و شاید بعضی‌ها نیز حتی امام زاده بنا شدند. امام زادگان بعد از دوره صفوی در شمال اهمیت زیادی یافتند البته سوادکوهیان و تپورستان از ابتدا مذهب تشیع را قبول کردند هرچند دیرتر از سایر نقاط مسلمان شدند اما مذهب شیعه را قبول کردند.

معمولا در محل تدفین امام زادگان درخت ازار یا درخت موزی (بلوط) وجود دارد.

برخی از امام زاده‌ها:

سام و لام (ارفه) ارفعه

امام زاده حمزه شورمست رودبار

سید سکینه ضعیف کلا

امامزاده ابوطالب بالازیر آب

امام زاده عبدالحق زیر آب

امام زاده سید شریف چرات

امام زاده حسن آلاشت

امام زاده عباسعلی ملرد

درویش حسین پارسی

بعضی از امام زادگان سوادکوه و سوادکوه شمالی

امام زاده حاضر نیلوم

امام زاده حمزه فلورد

امام زاده یحیی اوریم

امام زاده کمال الدین و جمال الدین عباس آباد ورسک

امام زاده اسماعیل آریم

سیدمصطفی و سید تاج الدین

امام زاده عبدالله لولاک

شاهزاده حسین اوزود

زیارت سروسیه سر

امام زاده ذوالفقار کچید

سید کمال الدین بورخیل

امام زاده عسکری کلیج خیل

امام زاده حمزه حاجی

امام زاده سید جعفر انند

امام زاده محمد اوات

و...

تقریباً تمامی آبادی‌ها و روستاهای سوادکوه دارای امام زاده هستند.

امام زاده یوسف رضا جنگل آقا

امام زاده زین العابدین لوسر

امام زاده شاه بالو

سید علی کیا سلطان لفور

سید میران حسینی ارات بن

امام زاده مطهر و آقا سید علی زنگیان

امام زاده محمد تيلم

امام زاده حاضر نیلوم

امام زاده سه تن گزو

امام زاده کرون کفاک

امام زاده محمد مهدی میراوکلا

امام زاده عسکری پاشاکلا

امام زاده عباس بایع کلا

امام زاده یحیی رجه

و...

کسی نمی‌داند آیا همه اماکن مشهور به امام زاده، از فرزندان و نوادگان امام رضا هستند
یا خیر

مشاهير

مشاهیر تاریخی و حماسی و اساطیری و پزشکی و فرهنگی و ادبی و علمی و
مذهبی و ورزشی و هنری و نظامی و... زیادی در شهرستان سوادکوه زندگی
کردند و زندگی می کنند یا داخل کشور یا خارج از کشور هستند بخاطر تعدد
اسامی و به دلیل اینکه اسمی از قلم نیافتند از ذکر نام خودداری می شود

راه آهن

راه آهن در سواد کوه و سوادکوه شمالی

پیشینه احداث راه آهن

اولین زحمات برای احداث راه آهن مربوط به دوره ناصرالدین شاه است که حاج محمد حسین امین‌الضرب به عنوان ایرانی امتیاز ساخت راه آهن از دریا محمودآباد به آمل را بدست آورد.

محمدحسین امین‌الضرب از مهندسين بلژیکی کمک گرفت از دریای محمودآباد تا آمل را ریل گذاری کردند اما مابقی بخاطر کوهستانی بودن مسیر و صعب العبور بودن و اختلافات با مهندسين بلژیکی این پروژه تعطیل شد.

در رشت به پیربازار رشت و در تبریز به جلفا هم برای احداث راه آهن در دوره قاجار تلاشی‌هایی شد اما نتیجه بدست نیامد .

اما از سال 1304 که پای رضا شاه پهلوی اول به دربار باز شد و با تصویب مجلس شورای ملی از عوارض قند و چای و شکر مقدمات ساخت راه آهن آغاز شد و رسماً از پاییز 1306 خورشیدی مطابق با 1927 میلادی یعنی 12 سال قبل از جنگ جهانی دوم رسماً ساخت راه آهن شروع شد.

راه آهن سواد کوه و سوادکوه شمالی

شرکت های خارجی و مقاطع کاری پیمانکاران خارجی:

بیش از 43 شرکت از جمله کامپساکس دانمارک و شرکتهای سوئیس و آلمانی و ایتالیایی و ... به صورت قطعه قطعه در پروژه شرکت داشتند.

راه آهن

راه آهن سراسری ایران از زمان پهلوی اول از بندرترکمن (بندر شاه) به بندر امام خمینی (بندر شاپور پیشین) به طول 1394 کیلومتر که در دوران رضاشاه از 23 مهر 1306 تا 27 مرداد 1317 ساخته شد.

در 23 مهر 1306 کلنگ راه آهن در تهران بر زمین خورد و از سه مسیر شمال و مرکز جنوب همزمان آغاز گردید.

قرارداد نقشه‌برداری مسیر راه‌آهن با کنسرسیومی متشکل از شرکت آلمانی فیلیپ هولتسمان و شرکت آمریکایی پولن و پولیوس برگر و زیمنس باوونیون در سال 1306 به بهای هر کیلومتر 368 تومان قرارداد بسته شد. طول راه‌آهن 1394 کیلومتر دارای 230 تونل و 4100 پل و مرتفع‌ترین نقطه در غرب اراک در ارتفاع 2200 متر از سطح دریا بود.

ابنیه‌های راه‌آهن سوادکوه

راه‌آهن شیرگاه از ایستگاه راه‌آهن و مسیر زیبایی ریلی شیرگاه به زیرآب و ایستگاه زیرآب و منجیق زیرآب و ایستگاه راه‌آهن پل سفید و سینی ایستگاه راه‌آهن پل سفید برای دور زدن 360 درجه لوکوموتیو، مرکز تعمیرات لوکوموتیو در پل سفید یادمان اخوت در عبور اله بن برای جان باختگان راه آهن و پل کلانتری و پل دوآب و سینما شوراب و انحراف مسیر آب در شوراب و ایجاد آبشار شوراب و تونل‌ها و تونل بزرگ گدوک، ایستگاه راه آهن دوآب و ورسک و دوگل و گدوک ، سه خط طلا و پل ورسک از جاذبه‌های راه‌آهن سوادکوه است.

پیشینه تأسیس راه‌آهن در ایران و به تبع سوادکوه

نقش آلمانی: در انتهای حکومت قاجار و مقاطعی از حکومت رضاشاه آلمانی‌ها در ایران نفوذ پیدا کردند و کارخانجاتی در ایران دایر کردند.

اما روسیه و انگلیس مانع شدند تا آلمان در ایران راه‌آهن احداث کند و حتی زمانی که شرکت آلمانی و شرکت ایتالیایی مشترک احداث راه‌آهن بندرترکمن تا تهران و جنوب را به عهده گرفتند به دلیل ضعف شرکت آمریکایی در حوالی شیرگاه، دیگر ایران قرارداد شرکت آمریکایی و آلمانی را لغو کرد

پس شرکت آلمانی نتوانست با شرکت کامیساکس دانمارک رقابت کند و مسائل داخلی ایران و مسائل داخلی آلمان دیگر در ایران کمرنگ شد.

در اواخر قاجار که ایران بین دو دولت انگلیس و شوروی به 3 منطقه تحت نفوذ انگلیسی و تحت نفوذ شوروی و بی‌طرف تقسیم شده بود یک تفکر از انگلیسی بود که اروپا را به هند وصل کند که در سال 1850 در نقشه‌ای مدیر راه‌آهن کلکته از طریق عثمانی (ترکیه) و ایران و هند و سپس به چین برسد که این راه‌آهن از عثمانی(وان) به تبریز و

میانه و قزوین و تهران برسد و پس از شاهرود و مشهد به هرات افغانستان و سپس به هند اما این نقشه پر هزینه بود (یادآور می‌گردد این طرح انگلیسی که به سرانجام هم نرسید اصلاً در دوره رضا شاه نبود

قرارداد رویترز برای راه‌آهن:

در سال 1872 میلادی قرارداد رویترز امتیازاتی برای احداث راه‌آهن در سراسر ایران و اتصال به هند و اروپا را و امتیاز جنگل و ... را به انگلیس در دوره ناصرالدین شاه داد اما شوروی روسیه تزار با آن مخالفت کرد و سال 1873 یعنی یک سال بعد این قرارداد باطل شد.

از سال 1890 رقابت بین روسیه تزار و انگلیس برای احداث راه‌آهن در ایران بالا گرفت اما در دوره قاجار عملی نشد.

پیشینه احداث راه آهن و سیر تاریخی

بعد از کودتای سال 1299 و به قدرت رسیدن سردار سپه یعنی رضاشاه به عنوان رئیس‌الوزرا ، مجلس در سال 1303 احداث راه آهن را تصویب کرد اما انگلیس خواستار احداث راه آهن شرق به غرب و جنوب ایران بود و مخالف احداث راه آهن شمال به جنوب بود و روسیه تزار نیز مخالف احداث راه آهن شمال به تهران و به خرمشهر بود. اما رضاشاه و دولت و مجلس راه آهن شمال به جنوب را اجرا کردند و با مهندسين شرکت آمریکایی و سپس شرکت آمریکایی و آلمانی برای مطالعات و اجرا قرارداد بستند هر چند قبل از رسیدن راه آهن به شیرگاه آمریکا را رضا شاه از قرارداد کنار گذاشت و به سوی شرکت کامیساکی دانمارک و آلمان و ایتالیا و سوئیس و ... رفت. در احداث راه آهن از بندر ترکمن و بندر گز به شاهی (قائم شهر) به شیرگاه و زیراب و پل سفید و فیروزکوه و ... تا تهران و تا جنوب به صورت مقاطع کاری یعنی قطعه قطعه به پیمانکاران خارجی واگذار کردند.

تعزیه

تعزیه با قدمتی بیش از 200 سال در روستاهای سوادکوه از جمله روستای شورمست و روستای اتو و روستای مته کلا و روستای پیر نعیم و روستای کچید و روستای سی پی از هفتم تا دهم محرم انجام میشود در روستای شورمست رودبار نیز در چهل و هشتم برگزار می شود .

معادن

وجود حدود 11 معدن زغالسنگ متعلق به شرکت پیشرو معادن
وجود 1 معدن بزرگ زغالسنگ در گلیران متعلق به شرکت زغالسنگ البرز مرکزی
تحت نظر ایمیدرو
معدن در دست اقدام کرد اباد 1 و 2 متعلق به شرکت البرز مرکزی
زغال شویی مدرن انجیر تنگه و حدود دو میلیون تن زغال باطله
حدود 20 معدن شن و ماسه در تنگه دوآب به خطیر کوه
3 معدن شن و ماسه در ولویی انند آپون
حدود 3 معدن فلورین
بسیاری از معادن بالقوه در انواع کانی ها

اسامی آبادی ها و روستا
های سوادکوه بزرگ
(شهرستان های سوادکوه
و سوادکوه شمالی)

اسامی روستاهای سوادکوه بزرگ

سوادکوه بزرگ در سوادکوه و سوادکوه شمالی دارای بیش از 200 روستا و آبادی است.

4 شهرهای پل سفید، آلاشت، زیراب، شیرگاه

روستاهای دهستان راستومی (پل سفید) بخش مرکزی

ردیف	نام روستا
1	اساس
2	استخرسر
3	اوزود
4	در کارودبار
5	دِه شور مست
6	حاج کلا شور مست
7	ضعیف کلا (ظریف کلا) شور مست
8	شور مست رودبار
9	اجت
10	شوراب
11	ورسک
12	عباس آباد ورسک
13	نوسره
14	ارفعده (ارپه ده – ارفه ده)
15	طالع
16	طالع رودبار
17	خشک دره
18	کالیم

ردیف	نام روستا
19	فلورد
20	لمزو
21	دهمیان
22	کوه اسطل
23	ورپی
24	انارم
25	آسه
26	رجه
27	بایع کلا
28	ملرد
29	شورکچال
30	اوریم
31	سله بن
32	دوگل
33	سرچلشک
34	چاپارخانه
33	خرج
34	اسداباد
35	ارژنگ رودبار
36	امافت
37	کنگلو
38	آریم
39	پایین دوآب
40	بالا دو آب
41	دهخدا

ردیف	نام روستا
42	پیت سرا
43	ذال دره
44	سرچلشک
45	سفیدار گله
46	سیمت
47	زیارت سر
48	کرد آسیاب
49	کرمون (کرمان)
50	پادگان آموزشی ارتش دوآب
51	باغ سرهنگ ملکی
52	اوریم رودبار
53	پله پا
54	کمرپشت
55	سرتنگه
56	باغ سرخ آباد
57	کاکرون
59	چموزچال
60	ورسک
61	گرزین خیل
62	پشت کل
63	مزرعه سوت سرا
64	مالی دره
65	اترگله

ادامه اسامی آبادی ها و روستاهای سوادکوه بزرگ
روستاهای دهستان راستویی بخش مرکزی:

ردیف	نام روستا
66	نوسره (نوسرا)
67	زیارت سر
68	وندچال
69	میارکلا
70	ازانده

روستاهای دهستان ولویی بخش مرکزی

ردیف	نام روستا
71	انجیر تنگه البرز مرکزی
72	پارسی
73	کلاریجان
74	شیردره
75	کریکلا
76	گر رودبار
77	معدن کارسنگ
78	معدن کارمزد
79	ممشی
80	اسپوکلا

ردیف	نام روستا
81	کارمزد
82	سرین
83	لرزنه
84	لاکوم
85	گرد نه سر
86	امام زاده حسن
87	امام زاده هلی چال
88	نچارکلا
89	اسپرز
90	دراسله
91	سنگرج
92	
93	سواد رودبار
94	گلیران
95	لیند
96	بارینگنون

ادامه اسامی روستاها و آبادی های سوادکوه بزرگ

دهستان ولوچی بخش مرکزی:

ردیف	نام روستا
97	واله
98	وسیه کش
99	
100	معدن پارالین
101	کمندک
102	پیشین واله
103	استیل سر
104	نورکش
105	چناربن
106	شهریارکلا
107	کرنندی
108	انند
109	چرات
110	پالند
111	تیلیم
112	شش رودبار
113	
114	کنگل بن
115	میانرود / چال میچ
116	گرم خانی
117	کل نهره
118	چاه خانی
119	ارات بن

ردیف	نام روستا
120	اوات
121	زنگیان
122	مومج خیل
128	پنډرم
129	مرجونه سر
130	شیرکلا
131	لله بند

ادامه آبادی ها و روستاهای سوادکوه بزرگ
روستاهای دهستان کسلیان بخش زیراب

ردیف	نام روستا
132	بهمنان
133	ولوکش
134	امیرکلا
135	اتو
136	ولیا
137	لولاک لویول
138	رزل (رزول)
139	سوخته سرا
140	پیرنعیم
141	سی پی
142	کچید
143	مته کلا
144	لولاک کسلیان
145	سنگ نشت
146	پاشاکلا
147	لاجیم
148	بالا محل خواجه کلا

آبادی های و روستاهای سوادکوه بزرگ
روستاهای دهستان سرخ کلاتپه بخش زیراب

ردیف	نام روستا
1	جوارم

ردیف	نام روستا
2	سیدآباد
3	مهر ورزان
4	کارسالار
5	سرخ کلاتپه

ردیف	نام روستا
1	کنیج کلا
2	خروندی چال
3	
4	جزخانی
5	کرچم پور
6	چندلا
7	بالاچای رون
8	پایین چای رون
9	درویش ماهرو

آبادی های و روستاهای سوادکوه بزرگ
دهستان چای باغ بخش نارنجستان سوادکوه شمالی و بخش مرکزی

ردیف	نام روستا
1	چالی
2	آبدنگسر
3	تپه سر
4	چای باغ

ردیف	نام روستا
5	اندرگلی
6	بشل
7	مهدی آباد
8	یاغ کوه
9	برنجستانک
10	شهرک صنعتی بشل
11	چاکسر
12	رضاآباد و ترک سرا
13	هتکه لو
14	منگل
15	ایوک
16	بورخیل
17	شرجی کلا
18	کلیج خیل
19	آهنگر کلا
20	حاجی کلا
21	بورخیل
22	کتی لته
23	فرامرز کلا
24	شهرک صنعتی اسلام آباد
25	سرآب گردان
26	زیولا

آبادی های و روستاهای سوادکوه بزرگ
آبادی ها و روستاهای دهستان لفور سواد کوه شمالی

ردیف	نام روستا
1	میرار کلا
2	بورخانی
3	دهکلان
4	لفورک
5	گشنیان
6	شاهکلا
7	مرزی دره
8	پاشا کلا
9	اسپوکلا
10	چاشت خوران
11	نفت چال
12	کفاک
13	پلیکا
14	سیاه کلا
15	قاضی کلا
16	پابک
17	قاشیه
18	سوته
19	درزی کلا
20	رئیس کلا
21	خرکاک
22	
23	سنگ سی
24	شارقلت
25	عالم کلا

ردیف	نام روستا
26	قوزک رودبار
27	کالی کلا
28	گالش کلا
29	لودشت
30	رنگو
31	آبندان
32	چاکسر

نگارش و تهیه و تنظیم :
عبدالله شهمیر شورمستی (شورمست - خنار)
نام مستعار علی

((ضمن مشورت با استاد سعدی قاسم نژاد و استاد احمد باوند))

با تشکر از رهنمود :
مهندس رامین گوران (اوریم - شورکچال)
رمضان پاریاو سوادکوهی (اوریم)
سعدی قاسم نژاد (خواجه کلا)
دکتر احمد باوند سوادکوهی (سرخ آباد)
دکتر مصطفی نوری (شورمست - خواجه کلا)
دکتر سمیه براری (پایین لموک)

مرداد ماه 1405 خورشیدی